

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Από το χθες στο σήμερα

Έργα παιδιών από τις συλλογές του
Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Από το
χθες
στο
σήμερα

Έργα παιδιών από τις συλλογές του
Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΑΠΟ ΤΟ ΧΘΕΣ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Επιμέλεια Έκδοσης

Τερέζα Λαμπριανού, Επιθεωρήτρια Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Οργάνωση υλικού

Έφη Ιωακείμ, Σύμβουλος Τέχνης

Εποπτεία

Τερέζα Λαμπριανού, Επιθεωρήτρια Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Νίκος Παπανικολάου, Επιθεωρητής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Γενική Εποπτεία

Δρ Μάριος Στυλιανίδης, Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Συνεργασία

Κυριάκος Θεοχάρους, Επιμελητής Έκθεσης

Σχεδιασμός, Ηλεκτρονική Σελίδωση και Φωτογράφιση Έργων

Μιχάλης Θεοχαρίδης, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Γενικός συντονισμός

Χρίστος Παρπούνας, Συντονιστής Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Ευχαριστίες

Ζηνοβία Ζήνωνος-Σουρουλλά

Lynda Barry, Καθηγήτρια Τέχνης, Πανεπιστήμιο Μάντισον, Ουισκόνσιν

Έκδοση 2021

ISBN 978-9963-0-1738-6

Εκτύπωση: ΚΩΝΟΣ ΑΤΔ

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης Δρ Μάριος Στυλιανίδης	5
Χαιρετισμός Επιθεωρήτριας Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης Τερέζα Λαμπριανού	7
Εισαγωγικό Έκδοσης Κυριάκος Θεοχάρους, Επιμελητής Έκθεσης	11
Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης Η συνεισφορά του στον πολιτισμό και στην εκπαίδευση	12
Μέρος Α' Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης, της δεκαετίας του '50 - '60 που επαναπατρίστηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με τεχνικές ζωγραφικής με νερομπογιά	13
Μέρος Β' Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης, της δεκαετίας του '70 - '80 με τεχνικές ζωγραφικής με νερομπογιά	97
Μέρος Γ' Εκπαιδευτικά Προγράμματα με θεματολογία τα επαναπατρισθέντα έργα της δεκαετίας του '50 - '60	131
Μέρος Δ' Έργα παιδιών της σχολικής χρονιάς 2019-2020, με έμπνευση τα επαναπατρισθέντα έργα, με διάφορες τεχνικές	147

Χαιρετισμός Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης

Χαιρετίζω με ιδιαίτερη ικανοποίηση την έκδοση του λευκώματος με τίτλο Από το Χθες στο Σήμερα με έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Στην έκδοση αυτή, αντικατοπτρίζεται ζωντανά και παραστατικά ο κόσμος των παιδιών και ταυτόχρονα παρουσιάζεται ένα δείγμα από το εικαστικό έργο των μαθητών/ριών των δημοτικών σχολείων του τόπου μας από τη δεκαετία του '50-'60 έως σήμερα. Η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας αναγνωρίζοντας την αξία των παιδικών εικαστικών έργων, δημιούργησε κατά τη δεκαετία του '60, το Αρχείο Παιδικής Τέχνης, στο οποίο συγκέντρωνε τις εικαστικές δημιουργίες των παιδιών από όλα τα δημοτικά σχολεία, με στόχο τη συμμετοχή τους σε διεθνείς διαγωνισμούς και εκθέσεις, μελέτες, έρευνες και δημοσιεύσεις. Εξήντα χρόνια μετά, ένα μέρος της συλλογής του Αρχείου, 83 συνολικά έργα, επαναπατρίστηκε από την Αμερική, στο πλαίσιο διαγωνισμού ή έκθεσης παιδικής τέχνης που οργανώθηκε εκεί.

Η συγκεκριμένη έκδοση παρουσιάζει τα επαναπατρισθέντα έργα της δεκαετίας του '50-'60, καθώς και ένα δείγμα με 33 έργα από τις συλλογές του Αρχείου της δεκαετίας του '70-'80. Επίσης, περιλαμβάνει τρία εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν στα δημοτικά σχολεία, κατά τη σχολική χρονιά 2019-2020, ειδικά για τα επαναπατρισθέντα έργα, καθώς και ένα δείγμα με 22 έργα παιδιών που συμμετείχαν στα προγράμματα.

Μέσα από τα έργα των μικρών δημιουργών του 1950-1960 παρουσιάζεται η πολιτιστική κληρονομιά της πόλης και του χωριού και η παραδοσιακή και καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Τα παιδιά του 2020-2021 βλέποντας τις δημιουργίες των παιδιών της εποχής εκείνης, και συμμετέχοντας στα εκπαιδευτικά προγράμματα, ταξιδεύουν μέσα στον χρόνο και στον χώρο της έκφρασης και της δημιουργίας, γνωρίζουν και βιώνουν την ιστορία τους, συνειδητοποιούν την παράδοση και ανακαλύπτουν την ταυτότητά τους.

Εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στους συντελεστές της παρούσας έκδοσης. Είμαι βέβαιος ότι το βιβλίο, *Από το χθες στο σήμερα*, θα αποτελεί ένα πολύτιμο βοήθημα και μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης τόσο για τα σημερινά παιδιά και τους/τις εκπαιδευτικούς, κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της Τέχνης και άλλων μαθημάτων και δραστηριοτήτων σχετικών με την πολιτιστική μας κληρονομιά όσο και για το ευρύ κοινό στο πλαίσιο μελετών και ερευνών για την παιδική τέχνη.

Δρ Μάριος Στυλιανίδης
Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Χαιρετισμός Επιθεωρήτριας Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Από το χθες στο σήμερα, από το 1960 στο 2021, μία εικαστική αναδρομή στα έργα μαθητών/τριών από διάφορες τάξεις του δημοτικού σχολείου, που δημιουργήθηκαν στο μάθημα της Τέχνης.

Η παιδική εικαστική παραγωγή και δημιουργία των προηγούμενων δεκαετιών ως σήμερα, διαφυλάσσεται στο Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (Υ.Π.Π.Α.Ν.), με σκοπό την προβολή της, καθώς έχει μεγάλη ερευνητική και ιστορική αξία. Τα παιδικά έργα του Αρχείου αξιοποιούνται από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης με διάφορους τρόπους, όπως μέσα από διαγωνισμούς, εκθέσεις, και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Αφορμή της συγκεκριμένης έκδοσης είναι η επιστροφή 83 έργων από τις Η.Π.Α, στο Αρχείο Παιδικής Τέχνης, ως πολύτιμος θησαυρός της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας. Το ίδιο το γεγονός έχει μεγάλη σημασία, πρώτο γιατί τα συγκεκριμένα έργα επιστρέφουν στη βάση τους μαζί με τα υπόλοιπα και έτσι συμπληρώνουν το κενό που δημιουργήθηκε με την απουσία τους και δεύτερο, έχει συμβολική αξία για την ημικατεχόμενη μας πατρίδα, αφού ένα μέρος τους προέρχεται από ορισμένα κατεχόμενα σχολεία μας: 4 έργα από το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Μέμνονος (Βαρώσι), 8 έργα από το Δημοτικό Σχολείο Καραβά, 2 έργα από το Παρθηναγωγείο Ζώδιας και 1 έργο από το Παρθηναγωγείο Μόρφου. Αναλυτικά από τις άλλες επαρχίες είναι: 2 έργα από το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αντωνίου Λευκωσίας, 1 έργο από Α΄ Στροβόλου, 1 έργο από την Α΄ Αστική Λεμεσού, 1 έργο από το Γ΄ Παρθηναγωγείο Λεμεσού, 2 έργα από την Στ΄ Αστική Λεμεσού, 2 έργα από την Αστική Σχολή Νεαπόλεως, 1 έργο από το Παρθηναγωγείο Κτήματος. Επίσης, είναι 5 έργα από Στ΄ Αστική και 1 έργο από Β΄ Παρθηναγωγείο, χωρίς να αναγράφεται η επαρχία. Σε όλα τα υπόλοιπα έργα δεν αναγράφεται το όνομα του δημοτικού σχολείου.

Εικάζεται, ότι τα 83 έργα στάλθηκαν στο Πανεπιστήμιο του Μάντισον στο Ουισκόνσιν των Η.Π.Α, στο πλαίσιο διαγωνισμού ή έκθεσης παιδικής τέχνης που οργανώθηκε εκεί. Τα έργα εντοπίστηκαν, μετά από χρόνια, από την καθηγήτρια τέχνης του Πανεπιστημίου του Μάντισον, κ. Lynda Barry, η οποία με τη βοήθεια συναδέλφων της ήλθε σε επαφή με την κ. Αιμιλία Σουρουλλά που ζει και εργάζεται στις Η.Π.Α, με σκοπό τον εντοπισμό των μικρών, τότε, ζωγράφων. Έτσι, ξεκίνησε ο αγώνας επιστροφής των ζωγραφιών στην Κύπρο. Τα έργα παρέλαβε η μητέρα της, η κ. Ζηνοβία Ζήνωνος – Σουρουλλά, η οποία τα παρέδωσε στον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή στις 9 Μαΐου 2019, σε μια σύντομη τελετή στην αίθουσα εκδηλώσεων του Υ.Π.Π.Α.Ν. Στην τελετή παρευρέθηκαν ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης, η γράφουσα και δύο δημιουργοί των έργων, ο κ. Αντρέας Λαδόμματος και η κ. Μέμνια Τζακούρα.

Ο επαναπατρισμός των έργων αυτών, μας έδωσε την ευκαιρία να οργανώσουμε έκθεση με παιδικά έργα από τις συλλογές του Αρχείου, από το παρελθόν στο παρόν, από τη δεκαετία του '50-'60 ως τη σχολική χρονιά 2019-2020, με τον τίτλο «Από το χθες στο σήμερα». Στην έκθεση περιλάβαμε εκτός από τη θεματική ενότητα «Έργα παιδιών της δεκαετίας '50-'60, που επαναπατρίστηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής» και άλλες δύο

θεματικές ενότητες: «Έργα παιδιών της δεκαετίας '70-'80», και «Έργα παιδιών της σχολικής χρονιάς 2019-2020 με έμπνευση τα επαναπατρισθέντα έργα».

Στόχος της έκθεσης αυτής, ήταν να γνωστοποιήσουμε και να προβάλλουμε στους μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς, καθώς και στο ευρύ κοινό, ένα μέρος από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης, και να αναδείξουμε τον ρόλο του στην εικαστική δημιουργία της Κύπρου. Τα εγκαίνια της έκθεσης, τα οποία πραγματοποιήθηκαν στις 15 Ιανουαρίου 2020, στη Μεσαιωνική Αίθουσα Καστελιώτισσα, στη Λευκωσία, τέλεσε η Αναπλ. Διευθύντρια Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δρ Σοφία Ιωάννου Γεωργίου. Χαιρετισμούς απηύθυναν η γράφουσα και ο κ. Αντρέας Λαδόμματος, εικαστικός καλλιτέχνης και ένας από τους δημιουργούς των επαναπατρισθέντων έργων. Κατά την τελετή των εγκαινίων, απονεμήθηκε στην κ. Ζηνοβία Ζήνωνος-Σουρουλλά τιμητική πλακέτα για την πολύτιμη προσφορά της στον επαναπατρισμό των 83 παιδικών έργων από τις Η.Π.Α. Επίσης, απονεμήθηκαν τιμητικά διπλώματα σε δώδεκα δημιουργούς των έργων, σημερινούς/ες ενήλικες που ήταν τη δεκαετία του '50-'60 μικρά παιδιά, όσοι/ες μπόρεσαν να εντοπιστούν, λόγω ελλείπων στοιχείων (από τα 83 έργα, μόνο τα 49 είναι επώνυμα εκ των οποίων, μόνο τα 31 έργα περιλαμβάνουν το όνομα του σχολείου).

Η έκθεση, η οποία μεταφέρθηκε στη Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο έδωσε την ευκαιρία στα σημερινά παιδιά και στους/στις εκπαιδευτικούς από διάφορα σχολεία, να την επισκεφθούν και να την απολαύσουν. Για μια πιο εποικοδομητική και δημιουργική επίσκεψη των παιδιών στην έκθεση, προσφέραμε στους/στις εκπαιδευτικούς τρία Εκπαιδευτικά Προγράμματα, με τις ακόλουθες θεματικές: 1) Προσωπογραφίες και μοτίβα, 2) Εικόνες από το χτες και το σήμερα, 3) Θαλασσινές εικόνες, τα οποία αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα του μαθήματος της Τέχνης, του Υ.Π.Π.Α.Ν. Οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν τα προγράμματα πριν από την επίσκεψή τους στην έκθεση και να επιλέξουν να εφαρμόσουν ένα ή περισσότερα από αυτά, χρησιμοποιώντας και μία μουσειοσκευή, με τα αναγκαία υλικά για την εφαρμογή της κάθε δραστηριότητας, που τοποθετήθηκε στον χώρο της έκθεσης. Μέσα από τα συγκεκριμένα προγράμματα, οι εκπαιδευτικοί ενθάρρυναν τα παιδιά να επικοινωνήσουν με τα έργα, να τα παρατηρήσουν, να κάνουν συγκρίσεις, να αναπαραστήσουν, να σχεδιάσουν, να παίξουν και στο τέλος να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα, μέσα από έναν διάλογο, από το χτες στο σήμερα. Δείγματα τέτοιων έργων παρουσιάζονται και στη συγκεκριμένη έκδοση, από παιδιά που συμμετείχαν στα προγράμματα, κατά τη σχολική χρονιά 2019-2020.

Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει εκτός από τις τρεις θεματικές ενότητες, οι οποίες παρουσιάστηκαν και στην ομώνυμη έκθεση και αναγράφονται πιο πάνω, και μία τέταρτη ενότητα αναφορικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα, που σχεδιάστηκαν με θεματολογία τα επαναπατρισθέντα έργα. Συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα προβάλλονται και τα 83 έργα, όπως μας έχουν παραδοθεί από το πανεπιστήμιο, ενώ στη δεύτερη ενότητα εμφανίζονται 33 έργα της δεκαετίας του '70-'80 από τις συλλογές του Αρχείου, με τυχαία επιλογή. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα με τρόπο που να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να τα εφαρμόσουν στα σχολεία τους και στην τέταρτη ενότητα προβάλλονται 22 έργα παιδιών, από τρία δημοτικά σχολεία, της σχολικής χρονιάς 2019-2020, που συμμετείχαν στα προγράμματα και εμπνεύστηκαν από τα επαναπατρισθέντα έργα.

Η ανάγνωση του παρελθόντος που μας καλεί να γνωρίσουμε, και να μετατρέψουμε τον αναστοχασμό σε στοχασμό όσον αφορά στην εικαστική δημιουργία των παιδιών, μας οδηγεί σε μερικές επισημάνσεις. Φαίνεται ότι τότε, τη δεκαετία του '50-'60, μεγάλη έμφαση δινόταν στην προσέγγιση του μαθήματος της Τέχνης μέσα από το θέμα. Πρωταρχικό ρόλο, στη θεματολογία του μαθήματος, είχε ο άνθρωπος και το φυσικό περιβάλλον, όπως οι ασχολίες των ανθρώπων τόσο της πόλης όσο και της υπαίθρου (π.χ. «Όργωμα», «Θερισμός», «Τρύγος», «Ελιομάζωμα», «Μασούρισμα της κλωστής και σιδέρωμα», «Ψάρεμα», «Ο γάμος»), τα ήθη και τα έθιμα κυρίως του Πάσχα και των Χριστουγέννων (π.χ. «Ο επιτάφιος», «Οι σούσες του Πάσχα», «Ο κατακλυσμός») και η επικαιρότητα (π.χ. «Μασκέ πάρτυ», «Άνοιξη», «Παρέλαση κοριτσιών»), μέσα από τα ιδιαίτερα στοιχεία του ελληνοκυπριακού πολιτισμού και της χριστιανικής θρησκείας, προβάλλοντας τους προβληματισμούς και τις ευαισθησίες των παιδιών της εποχής εκείνης στην Κύπρο. Τα έργα είναι ζωγραφισμένα με τις επικρατέστερες τεχνικές της εποχής, όπως σχέδιο και ζωγραφική με νερομπογιά, με έντονα τα εκφραστικά μέσα του σχεδίου, όπως η γραμμή, ο τόνος, το σχήμα και το μοτίβο. Στα πλείστα έργα, η λεπτομέρεια και ο πλούτος των διακοσμητικών στοιχείων σε όλες τις επιφάνειες από το πίσω επίπεδο (φόντο) ως το μπροστινό επίπεδο, από τα δέντρα και το έδαφος μέχρι τις ενδυμασίες των ανθρώπων, είναι σε τέλεια αρμονία με τα ζωνρά χρώματα, καθιστώντας τα μοναδικά και πολύ ξεχωριστά. Δίνεται μεγάλη έμφαση στον σχεδιασμό ανθρώπινων φιγούρων, μερικές φορές πολυάριθμων, τοποθετημένων σε πολυσύνθετα ζωγραφικά έργα, οι οποίες δημιουργούν ιστορίες και καλούν τους θεατές να τις ανακαλύψουν και να τις αφηγηθούν.

Εξήντα χρόνια μετά, μέσα από την εικαστική γλώσσα που είναι διεθνής και έχει τις ρίζες της στην πρωταρχική ανάγκη του ατόμου για έκφραση και δημιουργία, η αλλαγή των πόλεων και των χωριών της Κύπρου είναι εμφανής, τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Από τότε ως σήμερα πολλά έχουν αλλάξει και στη διδακτική του μαθήματος της Τέχνης. Σήμερα, δίνεται έμφαση πάλι στο θέμα, αλλά όχι μόνο στο φυσικό περιβάλλον και στην καθημερινότητα του ανθρώπου, αλλά σε διάφορες άλλες πτυχές που έχουν να κάνουν με την ταυτότητα και τα προσωπικά βιώματα των παιδιών, με σύγχρονους κοινωνικούς προβληματισμούς και εικαστικές δράσεις, με την τοπική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά και με την εικόνα στον σύγχρονο πολιτισμό, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα του μαθήματος. Επίσης η πολυπολιτισμικότητα, η συμβίωση διαφορετικών πολιτισμών ως συνέπεια πληθυσμιακών μετακινήσεων, έδωσε το έναυσμα στους/στις εκπαιδευτικούς να ασχοληθούν με θέματα από άλλες κουλτούρες αλλά και με θέματα για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι μέσα σ' ένα περιβάλλον αξιών, πρακτικών και διαδικασιών κοινά αποδεκτών. Ακόμη, πρέπει να σημειωθεί ότι στη σημερινή εποχή, τα διδακτικά και εποπτικά μέσα έχουν εξελιχθεί και τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και τα παιδιά, με τη βοήθεια της τεχνολογίας και με τη χρήση του διαδικτύου, έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα παντός είδους εικόνων και μέσων σε σχέση με έργα καλλιτεχνών, με καλλιτεχνικά κινήματα, με διάφορα υλικά, μέσα και ποικίλες τεχνικές. Οι εκπαιδευτικοί δίνουν έμφαση στην έκφραση μέσω της τεχνικής, δίνουν χρόνο στα παιδιά για πειρατισμό με υλικά και μέσα, για διερεύνηση ιδεών και πολλαπλών τρόπων εικαστικής έκφρασης και σκέψης, για παραγωγή και δημιουργία εικόνων και νοημάτων, μέσα από τη δική τους ματιά για το πώς ερμηνεύουν τον κόσμο και το περιβάλλον τους.

Κάνοντας αυτή, την πολύ σύντομη αναφορά στην παιδική τέχνη από το χθες στο σήμερα, φαίνεται ότι η επαφή των παιδιών με την τέχνη έχει προσωπική αξία, είναι αυθεντική ως τέχνη και σχετίζεται με τη ζωή. Η τέχνη έχει νόημα για τα παιδιά μόνο όταν την βιώνουν ως βασική μορφή έκφρασης και ως ανταπόκριση στη ζωή.

Η συγκεκριμένη έκδοση, «Από το χθες στο σήμερα», τόσο μέσα από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης όσο και μέσα από τα προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα, δίνει απεριόριστες δυνατότητες στους/στις εκπαιδευτικούς για αποτελεσματική διδασκαλία του μαθήματος της Τέχνης, όπως και άλλων μαθημάτων και δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την πολιτιστική μας κληρονομιά, καθώς και πολλές ευκαιρίες στα παιδιά για καλλιτεχνική δημιουργία και έκφραση. Επίσης, αποτελεί αντικείμενο για μελέτη και έρευνα της μοναδικότητας της παιδικής τέχνης.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στην καθηγήτρια τέχνης του Πανεπιστημίου του Μάντισον, κ. Lynda Barry, στην κ. Αιμιλία Σουρουλλά και στην κ. Ζηνοβία Ζήνωνος – Σουρουλλά, που με τη δική της μεσολάβηση τα έργα επαναπατρίστηκαν και παραδόθηκαν με ασφάλεια στο Υ.Π.Π.Α.Ν. Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε επίσης στην Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου για την υλοποίηση της συγκεκριμένης έκδοσης και στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υ.Π.Π.Α.Ν για την ευγενή χορηγία τους ως προς την οργάνωση έκθεσης των έργων.

Καταλήγοντας, δεν έχουμε παρά να εκτιμήσουμε την εικαστική παραγωγή και δημιουργία των παιδιών και κατ' επέκταση των εκπαιδευτικών δημοτικής εκπαίδευσης που κάτω από ορισμένες συνθήκες, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, διαδραμάτισαν και συνεχίζουν να διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην πορεία της παιδικής τέχνης στην Κύπρο.

Τερέζα Λαμπριανού
Επιθεωρήτρια Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

«Από το χθες στο σήμερα»

Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης

Τη σχολική χρονιά 1960-61, 83 παιδικές ζωγραφιές από δημοτικά σχολεία όλων των επαρχιών της Κύπρου στάλθηκαν στο Πανεπιστήμιο του Μάντισον στο Ουισκόνσιν της Αμερικής, στο πλαίσιο κάποιου διαγωνισμού ή παιδικής έκθεσης που οργανώθηκε εκεί. Οι παιδικές ζωγραφιές του 1960 εντοπίστηκαν μετά από χρόνια και χάρη στη συμβολή διάφορων προσώπων κατάφεραν τον Μάιο του 2019 να επιστρέψουν ξανά πίσω στην Κύπρο με στόχο την ένταξή τους στο Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης και την προβολή τους μέσα από μια σειρά εκθέσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Οι παιδικές ζωγραφιές του 1960 δεν αποτελούν απλά χαριτωμένες απεικονίσεις αγροτικών παραστάσεων και φολκλόρ πορτραίτων, αλλά προβάλλουν μια διαφορετική μορφή ευαισθησίας και αυθορμητισμού -από τις δημιουργίες των σημερινών παιδιών- μέσα από τις οποίες μπορούμε να λάβουμε πληροφορίες τόσο για το επίπεδο των δεξιοτήτων όσο και για τη συναισθηματική νοημοσύνη ενός παιδιού της τότε εποχής. Οπωσδήποτε πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι οι ζωγραφιές αυτές δημιουργήθηκαν την εποχή της νεοσύστατης κυπριακής δημοκρατίας, πριν την τουρκική Εισβολή και πολύ πιο πριν την επιβολή στερεοτύπων μέσα από ηλεκτρονικές οθόνες, με αποτέλεσμα οι ζωγραφιές να κινούνται σε συγκεκριμένα πλαίσια καλουπώνοντας την παιδική φαντασία.

Τα παιδιά του '60 επέλεγον να δημιουργήσουν μια ρεαλιστική απεικόνιση και σε μεγάλο βαθμό το επιτυγχάνουν στη ζωγραφιά, η οποία συμπληρώνεται με πολλές λεπτομέρειες και έντονα διακοσμητικά στοιχεία. Αντιθέτως, στις σημερινές παιδικές ζωγραφιές τα παιδιά ενώ τα ενδιαφέρει να κάνουν ρεαλιστικές απεικονίσεις, δεν έχουν την υπομονή και επιμονή να ζωγραφίζουν με πολλές λεπτομέρειες. Προχωρούν στην πραγμάτωση μιας πιο φανταστικής απεικόνισης και συχνά προσθέτουν στοιχεία επηρεασμένα από τον ψηφιακό κόσμο.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι στις ζωγραφιές του '60 τα παιδιά επιθυμούν μέσα από τη ρεαλιστική οπτική να δημιουργήσουν κάτι που θα έχει νόημα στο άτομο που θα το παρουσιάσουν, στη ζωγραφιά τους αποδίδουν θέματα του περιβάλλοντός τους. Πρέπει όμως να επισημανθεί πως το 1960 στον καλλιτεχνικό χώρο της Κύπρου τα εικαστικά κινήματα όπως ο μοντερνισμός, η αφαίρεση και ο εξπρεσιονισμός ήταν ακόμη σε πρώιμα στάδια και μέχρι τότε ελάχιστοι καλλιτέχνες εντάσσονταν σε αυτά.

Η διαφύλαξη των παιδικών ζωγραφιών του '60 και η αναγνώρισή τους ως πολιτιστική κληρονομιά τονίζει τη σημασία του μαθήματος των Εικαστικών Τεχνών στη σύγχρονη Παιδεία. Μέσα από την Τέχνη το παιδί μορφώνεται για διάφορες ανθρώπινες εμπειρίες, παρελθοντικές και παροντικές, αναπτύσσει τις δεξιότητές του, τη φαντασία του και την έκφραση των συναισθημάτων. Επίσης, παρατηρώντας τους ποικίλους τρόπους σκέψης και πρακτικής εφαρμογής των υπολοίπων γύρω από ένα κοινό θέμα, μαθαίνει να σέβεται την διαφορετικότητα.

«Αυτό που είναι σημαντικό να θυμόμαστε είναι ότι η τέχνη των παιδιών έχει τη δική της λογική», Ellen Winner.

Κυριάκος Θεοχάρους
Επιμελητής Έκθεσης

ΑΡΧΕΙΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η συνεισφορά του στον πολιτισμό και στην εκπαίδευση

Το Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης ανήκει στο Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και βρίσκεται υπό την ευθύνη των Επιθεωρητριών και Επιθεωρητών Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στεγάζεται σε τρία Δημοτικά Σχολεία: στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αντωνίου στη Λευκωσία, στο Α΄ Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού και στο ΙΒ΄ Δημοτικό Σχολείο Πάφου.

Περιλαμβάνει περισσότερα από 10000 παιδικά έργα τέχνης που έχουν δημιουργηθεί σε δημοτικά σχολεία της Κυπριακής Δημοκρατίας και είναι οργανωμένο με βάση τις προδιαγραφές του «Διεθνούς Προτύπου Καθιερωμένων Αρχειακών Εγγραφών για Νομικά Πρόσωπα, Φυσικά Πρόσωπα και Οικογένειες» και του «Διεθνούς Προτύπου Αρχειακής Περιγραφής».

Η οργάνωση του αρχείου έχει γίνει με βάση την πενταετία κατά την οποία έχουν δημιουργηθεί τα έργα, καθώς και τη θεματική τους, περιλαμβάνοντας 16 συλλογές. Στοχεύει στη συλλογή, διατήρηση, κατηγοριοποίηση και προβολή των έργων, ως πολύτιμο θησαυρό της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, στην παροχή οπτικοακουστικού υλικού για αξιοποίηση στο μάθημα των Εικαστικών Τεχνών, αλλά και για ερευνητικούς σκοπούς.

Η πρώτη οργανωμένη συλλογή έργων για τη δημιουργία του αρχείου έγινε γύρω στα 1970. Τα τελευταία χρόνια, τα έργα οργανώθηκαν σε κατηγορίες με βάση το θέμα και την πενταετία κατά την οποία έχουν δημιουργηθεί. Κάθε χρόνο το αρχείο εμπλουτίζεται με καινούρια έργα από δημοτικά σχολεία. Σε εξέλιξη βρίσκεται διαδικασία ψηφιοποίησης των έργων για τη δημιουργία παράλληλου ψηφιακού αρχείου, με στόχο τη δημιουργία βάσης δεδομένων για ερευνητικούς και άλλους σκοπούς. Τα έργα της συλλογής του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης αξιοποιούνται σε συμμετοχές σε παγκύπριους και διεθνείς διαγωνισμούς, σε εκθέσεις, εκδόσεις και έρευνες.

Το Αρχείο Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης θα συνεχίσει να διαδραματίζει τον σπουδαίο του ρόλο στην προβολή της παιδικής τέχνης μέσα από ποικίλες δράσεις, όπως οργάνωση εκθέσεων και εκδόσεων και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Συλλογές Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης: Γενικά Θέματα, Αγροτική Ζωή, Ήθη και Έθιμα, Θάλασσα, Τουρκική Εισβολή, Γνωρίζω Δεν Ξεχνώ και Αγωνίζομαι, Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, Γάμος, Προσωπογραφίες, Γιορτή του Κρασιού, Καρναβάλι, Μελέτη Έργων Γνωστών Καλλιτεχνών, Η Κύπρος στην Ευρώπη, Μητρότητα, Ολυμπιακοί Αγώνες, Βυζαντινή Τέχνη

Εκδόσεις Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης:

- Μακάριος, ΥΠΠ, 1979
- Ο τόπος μας μέσα από τα μάτια των παιδιών, ΥΠΠ, 2011
- Απεικονίζοντας την Εκκλησιαστική Τέχνη και Ζωή, ΥΠΠ, 2012
- Γνωρίζω, Δεν Ξεχνώ, Διεκδικώ, ΥΠΠ, 2014

Μέρος Α΄

Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης, της δεκαετίας του '50 - '60 που επαναπατρίστηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με τεχνικές ζωγραφικής με νερομπογιά

Νίκη Χρίστου

14

Νίκη Χρίστου Αστική Σχολή Νεαπόλεως Τάξη: Στ΄ “Γάμος” 70x50 εκ.

Αχιλλέας Πεττεμερίδης

Αχιλλέας Πεττεμερίδης Αστική Σχολή Νεαπόλεως Τάξη: Ε΄ 1960 "Καράβι" 70x50 εκ.

Μεμνίτσα Τζακούρα

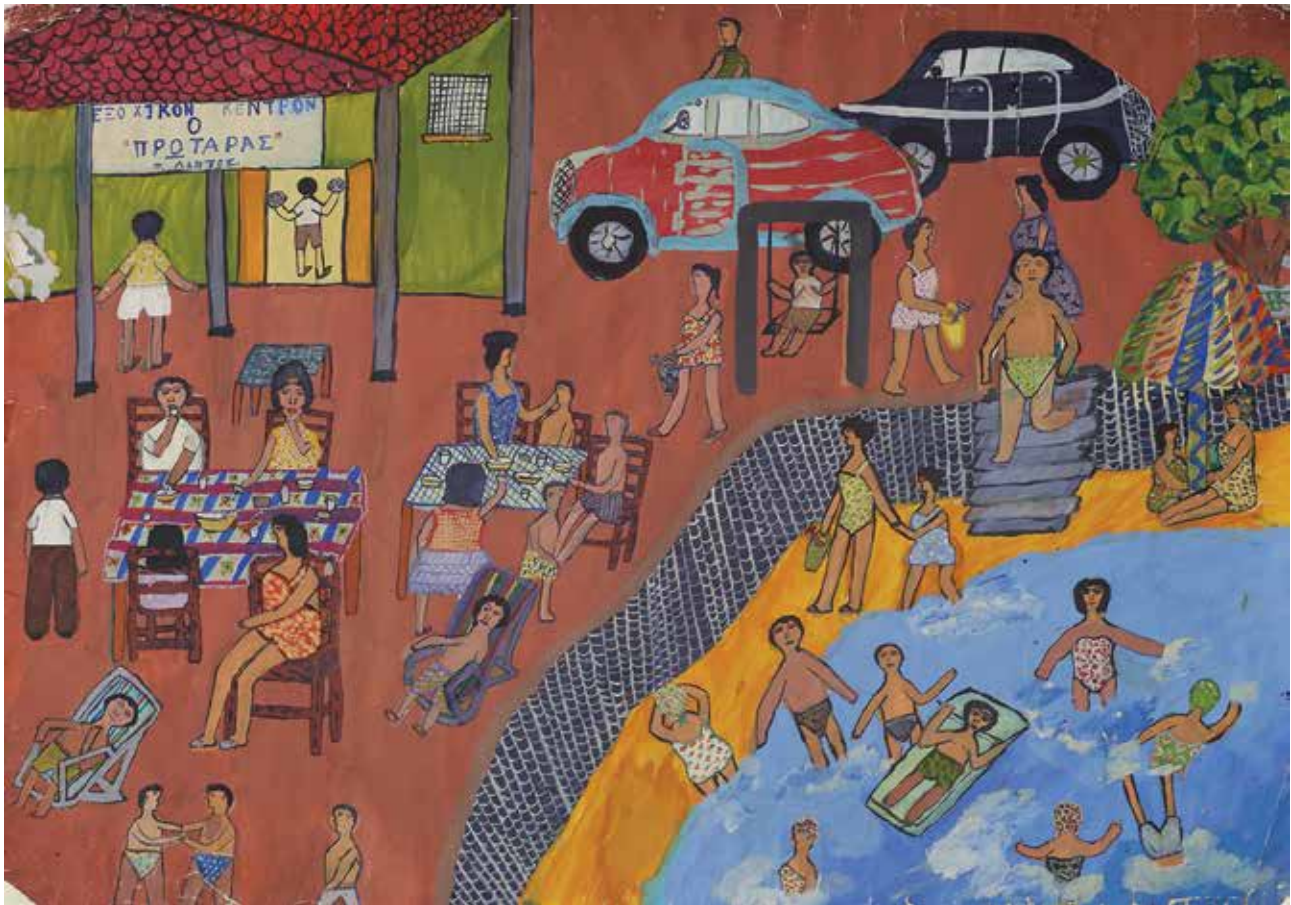

16

Μεμνίτσα Τζακούρα

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Μέμνονος (Βαρώσια) Τάξη: ΣΤ΄ 1962-1963 “Φούρνιασμα” 100x71εκ.

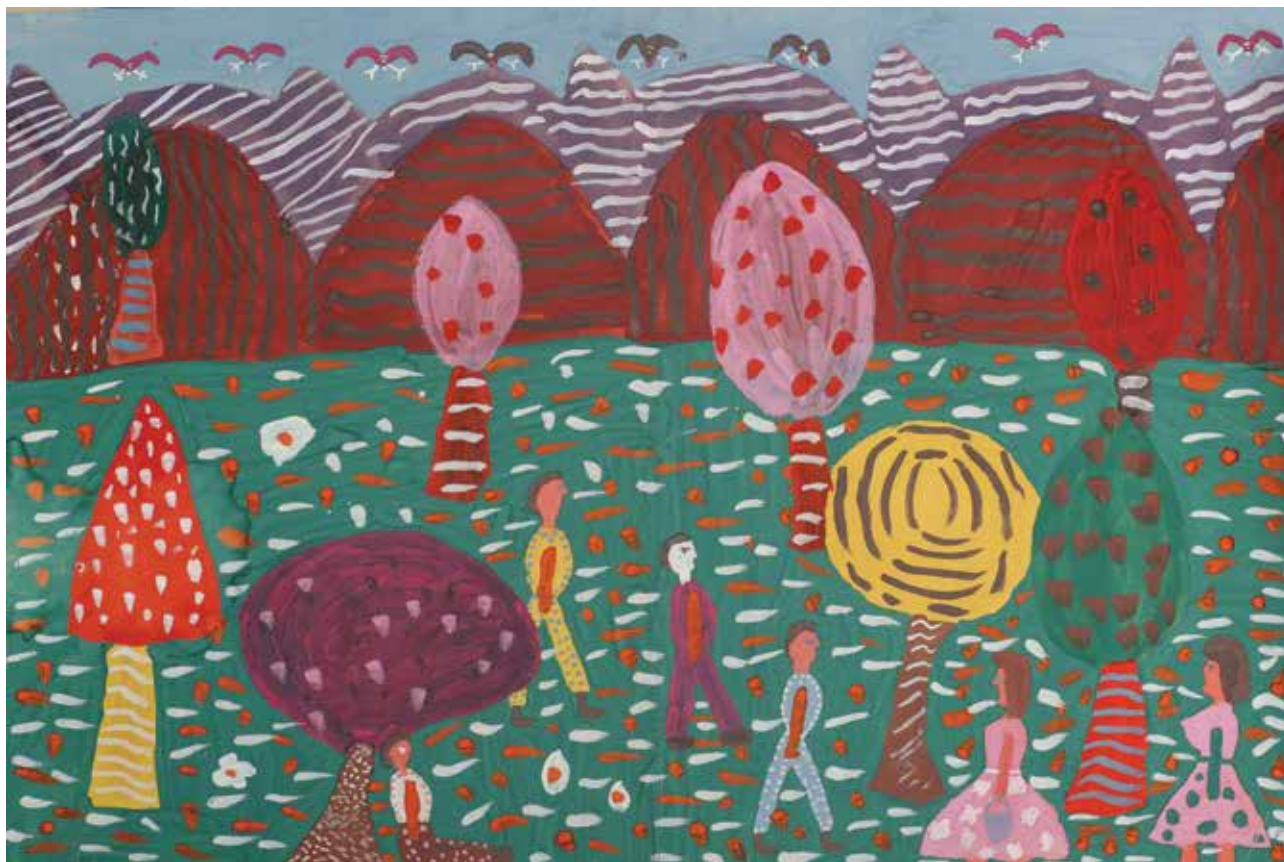
Μεμνίτσα Τζακούρα

Μεμνίτσα Τζακούρα

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Μέμνονος (Βαρώσια) Τάξη: Ε΄ 1961-1962 "Θάλασσα (Πρωταράς)" 100x71εκ.

Ανώνυμο

18

Ανώνυμο

“Βουνά και δάσος” 95x63 εκ.

Στέλιος Νεάρχου

Στέλιος Νεάρχου

Στ' Ασπική Λεμεσού "Μάζεμα (ελιών)" 95x63 εκ.

Μαρία Παναγιώτου

20

Μαρία Παναγιώτου

Στ' Αστική Λεμεσού "Ελαιομάζωμα" 95x63 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Παραθαλάσσιο χωριό” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

22

Ανώνυμο

“Παραδοσιακός χορός και τσολιάς” 100x71 εκ.

Χαρίκλεια Γλυκού

Χαρίκλεια Γλυκού

Στ' Αστική Λεμεσού "Γάμος" 95x63 εκ.

Ευανθία Χαραλάμπους

24

Ευανθία Χαραλάμπους

Στ' Αστική Λεμεσού "Εκκλησιασμός" 95x63 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

Α΄ Αστική Λεμεσού "Βρακάδες" 100x71 εκ.

Ανώνυμο

26

Ανώνυμο

“Κορίτσια στην κούνια” 100x71 εκ.

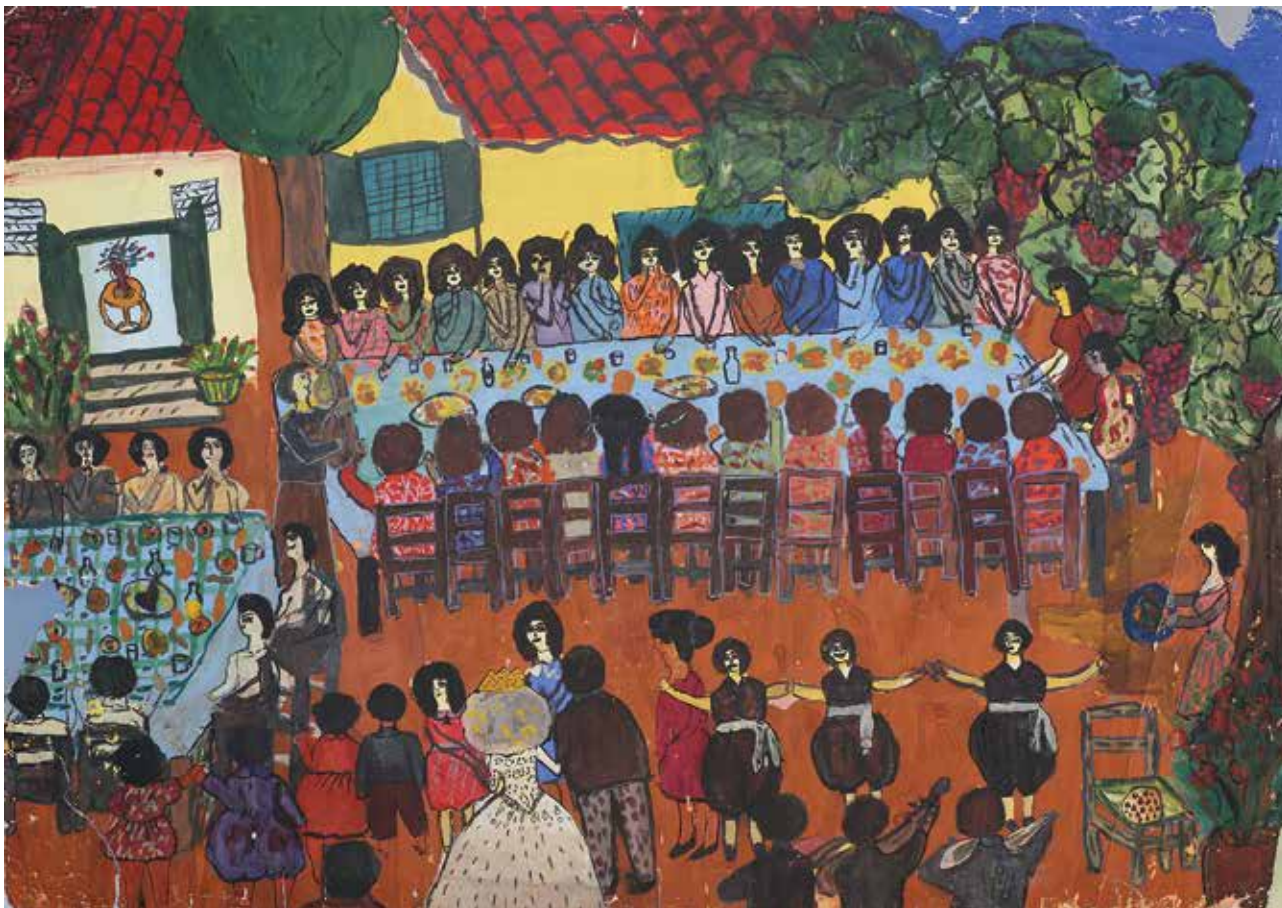
Χρύσω

Χρύσω

Α΄ Λοτική Καραβά Τάξη: Στ΄ “Διασκέδαση” 100x71 εκ.

Λουκία Αντωνίου

28

Λουκία Αντωνίου

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Μέμνονος Τάξη: Σ1΄ 1960-1961 “Διασκέδαση στον Γάμο” 100x71εκ.

Αντωνία Σάμιου

Αντωνία Σάμιου

Α΄ Αστική Τάξη: ΣΤ΄ “Μάζεμα φρούτων” 95x63 εκ.

Ανώνυμο

30

Ανώνυμο

“Επιτάφιος” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Στην Παραλία” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

32

Ανώνυμο

“Οικογενειακό Τραπέζι” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Επιτάφιος” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

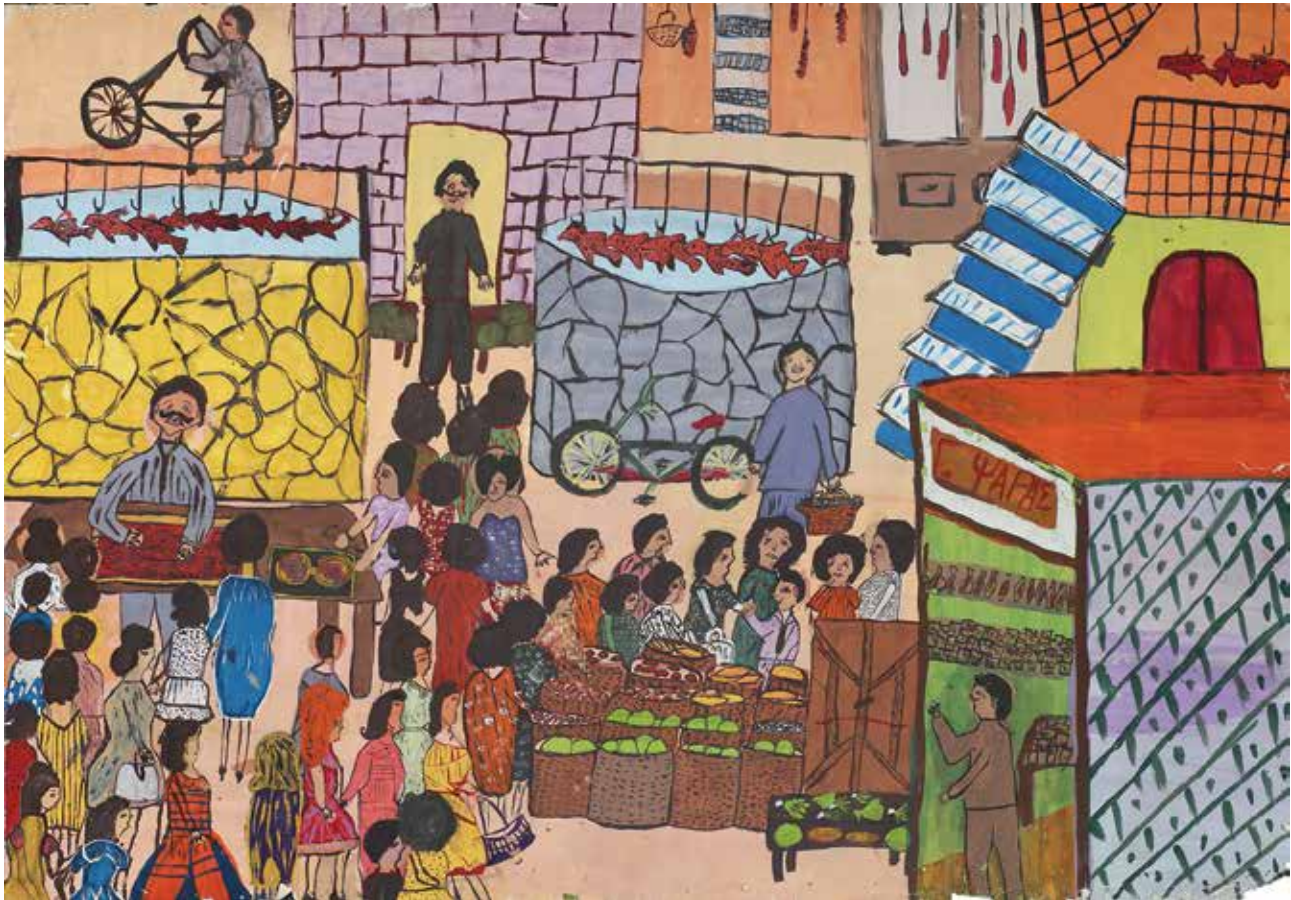

34

Ανώνυμο

“Οργωμα” 95x63 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Στην αγορά” 100x71 εκ.

Ηρώ Γ. Λούκα

Ηρώ Γ. Λούκα

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Μέμνονος Τάξη: Στ2΄ 1960-1961 “Απλωμα ρούχων στην αυλή” 100x71εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Σούσες του Πάσχα” 100x71 εκ.

Ανώνυμο

38

Ανώνυμο

“Φύση” 50x35 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

Δημοτικό Σχολείο Καραβά "Ψάρεμα" 47x31 εκ.

Θεοδώρα Βασιλείου

Θεοδώρα Βασιλείου
“Προσωπογραφία”
35x50 εκ.

Ελένη Παναγή

Ελένη Παναγή
Τάξη: ΣΤ΄
“Προσωπογραφία”
31x35 εκ.

Δήμητρα Στυλιανού

42

Δήμητρα Στυλιανού

Γ' Παρθεναγωγείο Λεμεσού Τάξη: Ε' "Η Αποβάθρα" 50x35εκ.

Αντρούλα Ευαγγέλου

Αντρούλα Ευαγγέλου
Β΄ Παρθεναγωγείον
“Γροσσωπογραφία”
25x36 εκ.

Κάτια Ατταλίδου

44

Κάτια Ατταλίδου
“Γροσσωπογραφία”
25x35 εκ.

Θεογνωσία Δημητρίου

Θεογνωσία Δημητρίου
Παρθεναγωγείον Ζώδιας
1953
"Ιερέας"
25x36 εκ.

Χρυσή Γεωργίου

46

Χρυσή Γεωργίου
“Μητρότητα”
35x50 εκ.

Κυριάκος Χριστόφ.

Κυριάκος Χριστόφ.

Δημοτικό Σχολείο Καραβά "Καράβι" 50x35 εκ.

Ανδρέας Τρύφωνος

48

Ανδρέας Τρύφωνος

Τάξη: ΣΤ΄ “Τσίρκο” 50x35 εκ.

Θάλεια Σαββάκη

Θάλεια Σαββάκη
“Θερισμός” 36x30 εκ.

Μαίρη Δημητρίου

50

Μαίρη Δημητρίου
“Το σιδέρωμα” 36x31 εκ.

Σ. Καλλής

Σ. Καλλής
Δημοτικό Σχολείο Καραβά
Τάξη: ΣΤ΄
1952
“Βάζο”
35x50 εκ.

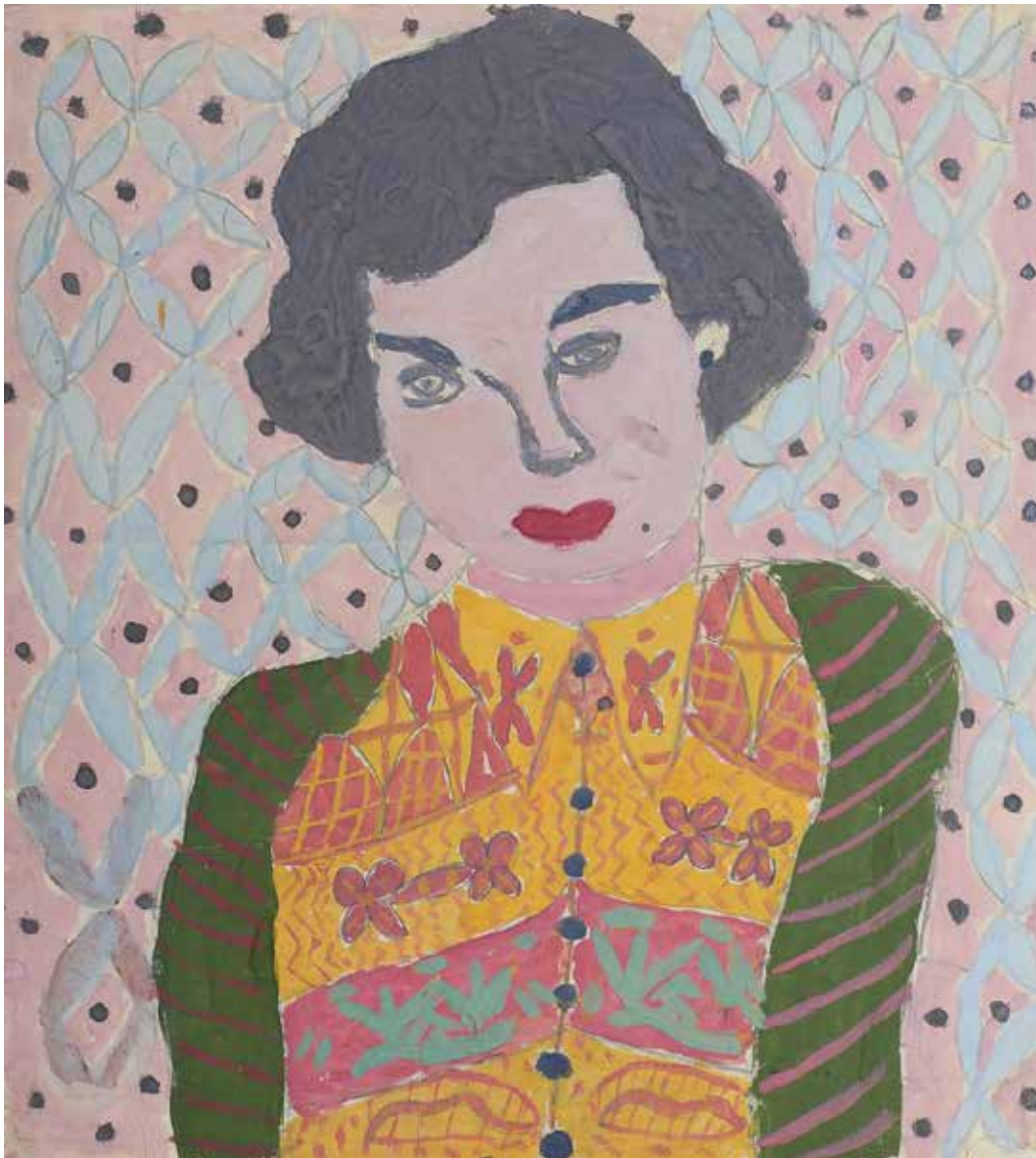
Ανώνυμο

52

Ανώνυμο
Παρθεναγωγείο Ζώδιας
“Η γιαγιά που ράβει”
25x35 εκ.

Ρίσα Μούσκου

Ρίσα Μούσκου
Τάξη: Στ΄
“Προσωπογραφία”
34x37 εκ.

Ανώνυμο

54

Ανώνυμο

Δημοτικό Σχολείο Καραβά Τάξη: Ε΄ “Ενόργανη Γυμναστική” 50x35 εκ.

Σταυρούλα Κ. Ιωαννίδου

Σταυρούλα Κ. Ιωαννίδου

“Μάζεμα πορτοκαλιών” 50x35 εκ.

Βασίλειος Γ. Μυλλώσιος

56

Βασίλειος Γ. Μυλλώσιος

“Τα άλογα” 50x35 εκ.

Ελένη Παναγή

Ελένη Παναγή
Τάξη: ΣΤ΄
“Προσωπογραφία”
31x46 εκ.

Ελένη Παναγή

58

Ελένη Παναγή

Τάξη: ΣΤ΄

“Το κορίτσι με το γάτο”

35x38 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Το κοπάδι και οι βοσκοί” 50x35 εκ.

Α. Λαδόμματος

Α. Λαδόμματος

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αντωνίου Λευκωσίας Τάξη: Στ΄ 1952 “Γυμναστικές Ασκήσεις” 50x35 εκ.

Μαρία Παναγιώτου

Μαρία Παναγιώτου
“Στην εξοχή” 63x47 εκ.

Ανώνυμο

62

Ανώνυμο “
Στην εξοχή” 63x47 εκ.

Χρίστος Γεωργίου

Χρίστος Γεωργίου
“Στο χωράφι ” 50x35 εκ.

Μαρία Παναγιώτου

64

Μαρία Παναγιώτου

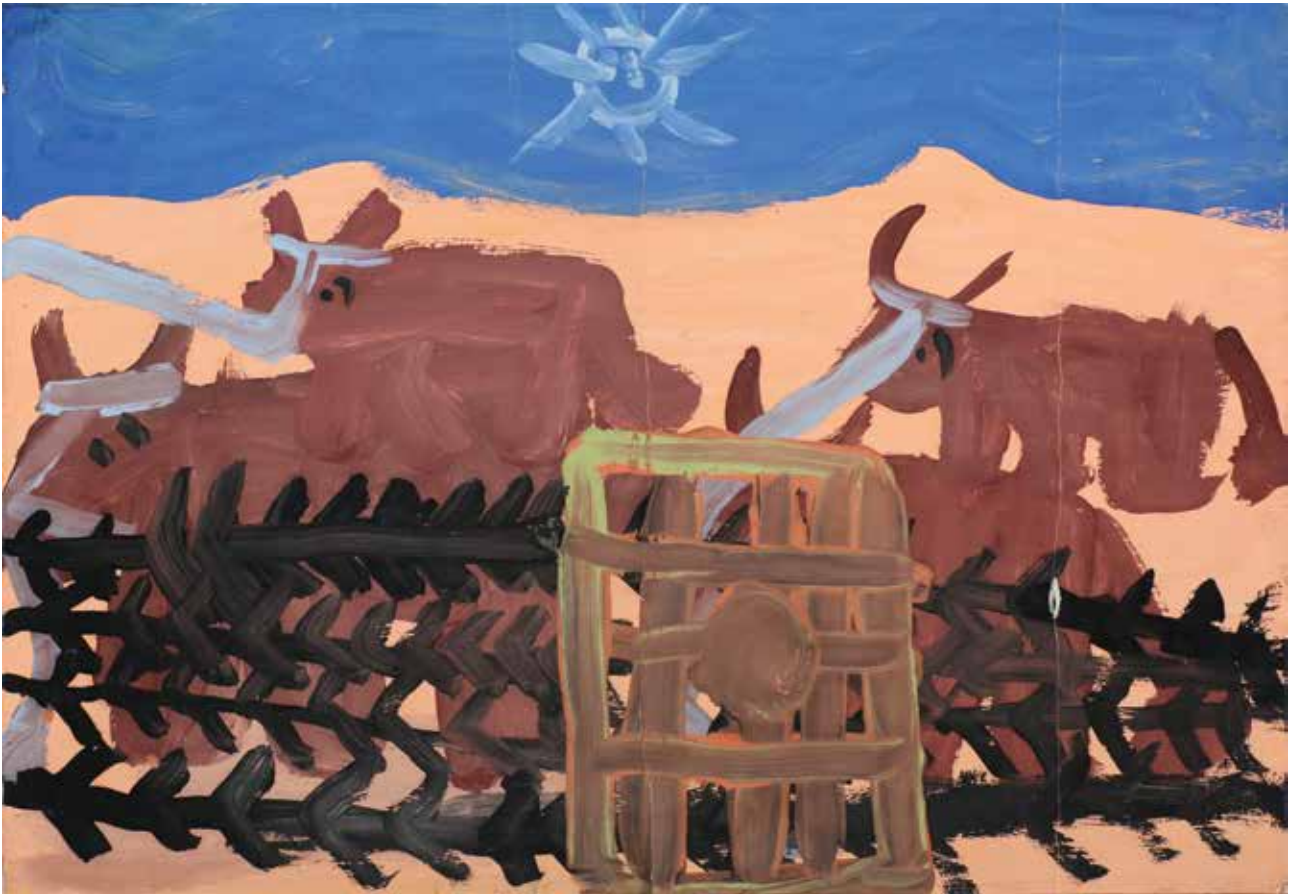
Στ' Αστική Λεμεσού "Το κορίτσι στα βουνά" 48x32 εκ.

Παναγιώτα Χρίστου

Παναγιώτα Χρίστου
“Οι δύο φίλες” 50x35 εκ.

Κυριάκος Νίκου

66

Κυριάκος Νίκου
“Όργωμα” 50x35 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

Δημοτικό Σχολείο Καραβά "Το ψάρεμα" 50x35 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Το κορίτσι και ο ήλιος” 50x35 εκ.

Χρυσούλλα Σερτάρη

Χρυσούλλα Σερτάρη

Παρθενναγωγείο Μόρφου 1954 "Οι μοδίστρες" 50x35 εκ.

Νίνα Γεωργίου

70

Νίνα Γεωργίου
“Προσωπογραφία”
35x49 εκ.

Νιόβη Μικρούλλη

Νιόβη Μικρούλλη
Παρθεναγωγείο Μόρφου
1954-1955
“Κοπέλα με παραδοσιακή στολή”
35x50 εκ.

Φρόσω Δημητριάδου

72

Φρόσω Δημητριάδου
Δημοτικό Σχολείο Καραβά Α'
Τάξη: ΣΤ'
1960
"Κοπέλα"
32x47 εκ.

Κωστάκης Μενελάου

Κωστάκης Μενελάου

“Αγροτικές εργασίες” 50x35 εκ.

Κώστας Ευθυμίου

74

Κώστας Ευθυμίου

Τάξη: ΣΤ΄ 1965-1966 “Κοπέλες στον τρύγο” 40x35 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο
"Το βάζο"
35x50 εκ.

Ντίνος Αριστοτέλους

Ντίνος Αριστοτέλους

Στ' Ασπική "Το ριγωτό σπίτι" 63x48 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο
“Πάρτυ” 70x50 εκ.

Ανώνυμο

78

Ανώνυμο
“Μασούρισμα και σιδέρωμα”
48x63 εκ.

Φρόσω Σ. Δημητριάδου

Φρόσω Σ. Δημητριάδου

Α΄ Αστική Καραβά Τάξη: Ε΄ "Ο επιτάφιος" 63x48 εκ.

Ανώνυμο

80

Ανώνυμο

“Ελιομάζωμα” 63x48 εκ.

Σταυρούλα Κ. Ιωαννίδου

Σταυρούλα Κ. Ιωαννίδου
Τάξη: ΣΤ΄
“Προσωπογραφία”
35x50 εκ.

Σαβούλα Μουζούρη

82

Σαβούλα Μουζούρη
“Η σγουρή κοπέλα”
50x71 εκ.

Δήμητρα Γαβαλά

Δήμητρα Γαβαλά
“Ανθισμένο δέντρο” 70x50 εκ.

Φάνος Καραγιαννίδης

84

Φάνος Καραγιαννίδης

Δημοτικό Σχολείο Αγίου Αντωνίου Λευκωσίας Τάξη: Ε΄ “Γυμναστική” 50x35 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο
"Το βάζο"
50x70 εκ.

Ανώνυμο

86

Ανώνυμο
“Γλάστρα”
50x70 εκ.

Ανδρέας Σταυρινού

Ανδρέας Σταυρινού
“Το βάζο” 70x50 εκ.

Ανώνυμο

88

Ανώνυμο

“Στον κατακλισμό” 63x48 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο
“Περίπατος” 70x50 εκ.

Βαθούλλα Βατυλιώτου

Βαθούλλα Βατυλιώτου

Δημοτικό Σχολείο Στροβόλου Α΄ Τάξη: Ε΄ “Παρέλαση κοριτσιών” 63x48 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Αγροτικές Εργασίες” 63x48 εκ.

Ανώνυμο

92

Ανώνυμο

“Το όργωμα” 70x50 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

“Η άνοιξη” 70x50 εκ.

Ανώνυμο

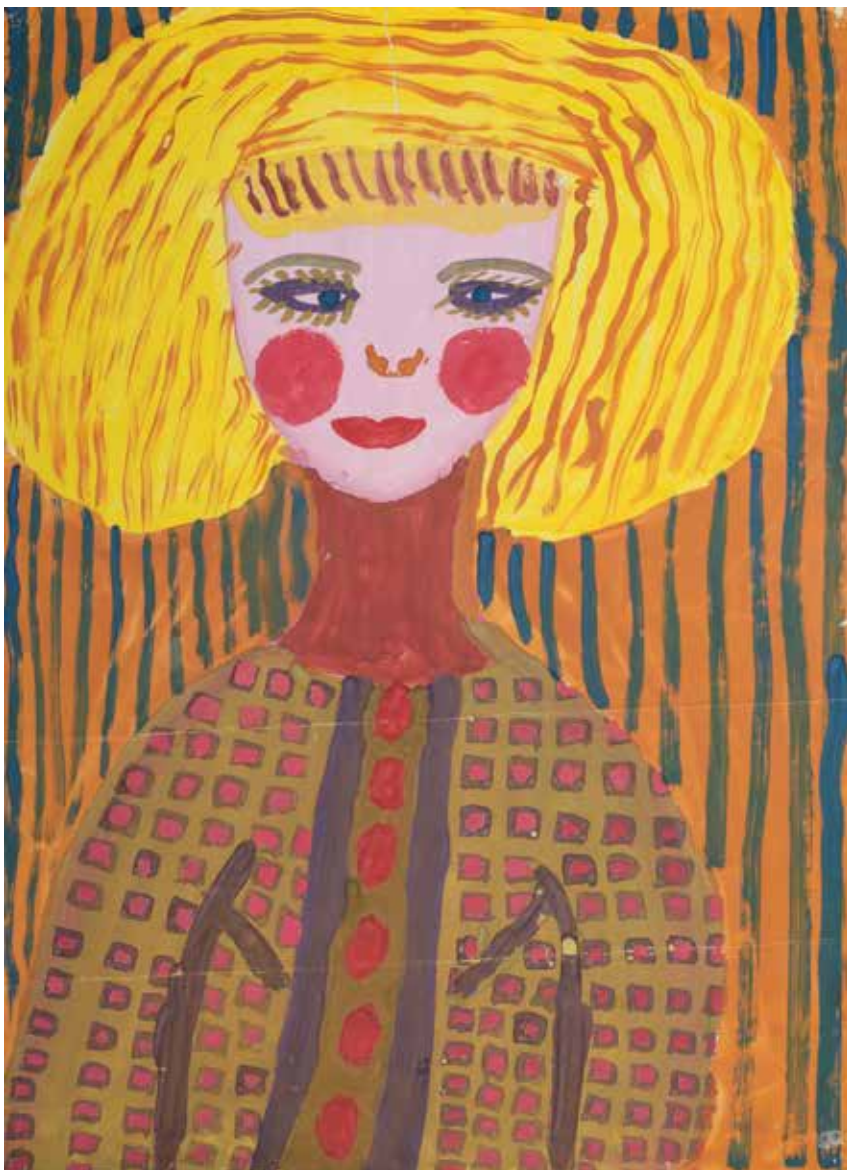

94

Ανώνυμο

Παρθεναγωγείο Κτήματος Τάξη: Δ΄ “Πάρτυ Γενεθλίων ” 50x34 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

96

Ανώνυμο

“Το μασκέ πάρτυ” 70x50 εκ.

Μέρος Β΄

Έργα παιδιών από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης
Δημοτικής Εκπαίδευσης, της δεκαετίας του '70 - '80 με
τεχνικές ζωγραφικής με νερομπογιά

Ανθή Μ. Πέππου

98

Ανθή Μ. Πέππου

Δημοτικό Σχολείο Δικώμου Β΄ Τάξη: Ε΄ 1969-1970 “Ο γάμος” 70x50 εκ.

Μάρω Γεωργιάδου

Μάρω Γεωργιάδου

Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας Τάξη: Στ' "Το μάζεμα των ελιών" 63x48 εκ.

Ανώνυμο

100

Ανώνυμο

Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας “Άνοιξη” 70x50 εκ.

Σιμεών Βακανάς

Σιμεών Βακανάς

Α΄ Αστική Λεμεσός Τάξη: Ε΄1 1973-1974 "Μπάσκετ" 70x50 εκ.

Μαρία Κυριάκου

Μαρία Κυριάκου
Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας
Τάξη: Γ΄
“Η νύφη”
70x50 εκ.

Μιράντα Μακρή

Μιράντα Μακρή
Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Ε΄
Τάξη: ΣΤ΄2
1974-1975
“Η μητέρα μου”
50x35 εκ.

Μαρία Μουρούτη

Μαρία Μουρούτη

Δημοτικό Σχολείο Παλαιχωρίου Β΄ Τάξη: Στ'1 1969-1970 "Γάμος" 70x50 εκ.

Ειρήνη Γεωργίου

Ειρήνη Γεωργίου

Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας Τάξη: Β΄ 1974-1975 “Ανθισμένη αμυγδαλιά” 70x50 εκ.

Νίκη Δ. Χρυσστόμου

Νίκη Δ. Χρυσστόμου

Δημοτικό Σχολείο Αγίας Φύλαξης Λεμεσού Τάξη: Ε΄ 1973-1974 "Γάμος" Σχέδιο με σιλικόνη μελάνη 34x24 εκ.

Μαρία Ανδρέου

Μαρία Ανδρέου

Δημοτικό Σχολείο Φιλιάς Τάξη: Στ' "Φιλία" 62x47 εκ.

Ειρήνη Κανάρη

Ειρήνη Κανάρη

Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας Τάξη: Δ΄ “Ο τρύγος” 71x50 εκ.

Ντανιέλλα Πισκέντη

Ντανιέλλα Πισκέντη

Δημοτικό Σχολείο Πάφου Β΄ Τάξη: Δ΄ 1972-1973 "Γάμος" 71x50 εκ.

Ανώνυμο

Ανώνυμο

Δημοτικό Σχολείο Κερύνειας “Ο θερισμός” 71x50 εκ.

Τασούλα Μιχαηλίδου

Τασούλα Μιχαηλίδου

Δημοτικό Σχολείο Κεράνειας Τάξη: Ε΄ “Ο θερισμός” 70x50 εκ.

Αγγελική Μαραθεύτη

Αγγελική Μαραθεύτη

Δημοτικό Σχολείο Αγίας Φύλαξης Λεμεσού Τάξη: Στ΄ 1973-1974 “Το φθινόπωρο” 70x50 εκ.

Στέλιος Στυλιανού

Στέλιος Στυλιανού

Κρατικό Νηπιαγωγείο Πάφου 1969-1970 "Καρναβάλι" Σχέδιο με μαρκαδόρους 50x35 εκ.

Μέλια Ιεροδιακόνου

Μέλια Ιεροδιακόνου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Β΄ “Οικογένεια” 70x50 εκ.

Ρένα Ζαχαριάδου

Ρένα Ζαχαριάδου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΙΑ΄ Τάξη: Ε΄ 1970-1971 "Γάμος" 70x50 εκ.

Δημήτριος Δημητρίου

Δημήτριος Δημητρίου

Δημοτικό Σχολείο Κάτω Πλατρών Τάξη: Δ΄2 1972-1973 "Το λιμάνι" 70x50 εκ.

Λευτεράκης Π. Νεοφύτου

Λευτεράκης Π. Νεοφύτου

Δημοτικό Σχολείο Πάνω Περβολιών Πάφου Τάξη: ΣΤ΄ “Ο κυνηγός” 70x50 εκ.

Σταυρούλα Μ. Χαραλάμπους

Σταυρούλα Μιχαήλ Χαραλάμπους

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Η΄ Τάξη: ΣΤ΄ “Η γειτονιά μου” 70x50 εκ.

Στέλιος Στυλιανού

Στέλιος Στυλιανού

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Ε΄ Τάξη: Β΄2 "Τα Χριστούγεννα" 70x50 εκ.

Πανίκος Μίλλα

Πανίκος Μίλλα

Δημοτικό Σχολείο Μαζωτού Τάξη: Στ' 1974-1975 "Μάχη Ελλήνων και Τούρκων" 70x50 εκ.

Αντρέας Κωστάκη Μιχαήλ

Αντρέας Κωστάκη Μιχαήλ

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΙΣΤ΄ Τάξη: Δ΄ 1972-1973 "Ένα καράβι αρμενίζει" 63x47 εκ.

Μυρτώ Τουφεξή

122

Μυρτώ Τουφεξή

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΙΑ΄ Τάξη: ΣΤ΄ “Καταυλισμός” 70x50 εκ.

Χριστούλα Αλεξάνδρου

Χριστούλα Αλεξάνδρου

Δημοτικό Σχολείο Κάθηκα Τάξη: Στ' "Γρόσφυγες" 63x48 εκ.

Ελένη Λαμπή Ιωάννου

Ελένη Λαμπή Ιωάννου

Δημοτικό Σχολείο Καλού Χωριού Λεμεσού Τάξη: Στ΄ 1973-1974 “Ο Επιτάφιος” 69x50 εκ.

Κυριακή Κωνσταντίνου

Κυριακή Κωνσταντίνου

Δημοτικό Σχολείο Αγίας Φυλάξεως Λεμεσού Τάξη: Στ' "Ο αποχαιρετισμός" 69x50 εκ.

Αντρούλα Νίκου

Αντρούλα Νίκου

Δημοτικό Σχολείο Πισσουρίου Τάξη: Δ΄ 1974-1975 “Μια εκδρομή” 69x50 εκ.

Χριστάκης Χρίστου Ανδρέου

Χριστάκης Χρίστου Ανδρέου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Θ΄ Τάξη: ΣΤ΄ 1972-1973 "Χριστούγεννα" 69x50 εκ.

Ανθούλλα Νικολάου Ιωάννου

128

Ανθούλλα Νικολάου Ιωάννου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Ε΄ Τάξη: Δ΄2 “Το σπίτι μου” 69x50 εκ.

Δημήτρης Αντωνιάδης

Δημήτρης Αντωνιάδης

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού Ι΄ Τάξη: Δ΄1 1974-1975 "Βομβαρδισμοί" 69x50 εκ.

Άννη Ερωτοκρίτου

Άννη Ερωτοκρίτου

Δημοτικό Σχολείο Καλού Χωριού Λεμεσού Τάξη: Στ΄ 1973-1974 “Τα βαφτίσια” 69x50 εκ.

Μέρος Γ΄

Εκπαιδευτικά Προγράμματα με θεματολογία
τα επαναπατρισθέντα έργα της δεκαετίας του '50 - '60

Εκπαιδευτικά Προγράμματα με θεματολογία τα επαναπατρισθέντα έργα

Τα επαναπατρισθέντα έργα, καθώς και μερικά έργα άλλων δεκαετιών, από τις συλλογές του Αρχείου Παιδικής Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης, παρουσιάστηκαν στην έκθεση, με τίτλο Από το Χτες στο Σήμερα, που οργανώθηκε από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, στις 15 Ιανουαρίου 2020, στη Μεσαιωνική Αίθουσα Καστελλιώτισσα, στη Λευκωσία.

Σκοπός της έκθεσης ήταν να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα εικαστικά έργα μαθητών/ριών προηγούμενων δεκαετιών και να συμβάλει στη γενικότερη αισθητική ευαισθητοποίησή τους για εκτίμηση της τέχνης, της παράδοσης και του πολιτισμού μας. Παράλληλα, να αναδείξει ένα μέρος από την πλούσια συλλογή του Αρχείου και να υπογραμμίσει την σημασία του ως πολύτιμου θησαυρού και πηγή αναφοράς και έμπνευσης για την καλλιτεχνική παιδεία του τόπου μας.

Για μια πιο εποικοδομητική και δημιουργική επίσκεψη των παιδιών στην έκθεση σχεδιάστηκαν, ειδικά για τα επαναπατρισθέντα έργα, τρία προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα με τις ακόλουθες θεματικές: **1)** Προσωπογραφίες και μοτίβα, **2)** Εικόνες από το χτες και το σήμερα, **3)** Θαλασσινές εικόνες. Οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν τα προγράμματα ΠΡΠΝ από την επίσκεψή τους και να εφαρμόσουν ένα ή περισσότερα ή να επιλέξουν να συνδυάσουν δραστηριότητες από αυτά. Για το κάθε πρόγραμμα δημιουργήθηκε μία μουσειοσκευή με τα αναγκαία υλικά για την εφαρμογή της κάθε δραστηριότητας και τοποθετήθηκε στον χώρο της έκθεσης με σκοπό την αλληλεπίδραση με τα εκθέματα, την ενεργοποίηση όλων των αισθήσεων και τη δημιουργία συνειρμών και διασυνδέσεων. Οι δραστηριότητες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων συνεχίστηκαν στο σχολείο και ΜΕΤΑ την επίσκεψη και τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να επεκτείνουν τις αρχικές τους ιδέες, που ανέπτυξαν κατά την επίσκεψή τους, και να δημιουργήσουν τα δικά τους έργα.

Εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην τάξη

Τα προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα περιγράφονται πιο κάτω, με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να τα εφαρμόσουν στην τάξη τους, αξιοποιώντας τα επαναπατρισθέντα έργα της συλλογής του Αρχείου είτε από την συγκεκριμένη έκδοση, μέσω εκτύπωσής τους σε μεγάλο μέγεθος, είτε από την ιστοσελίδα Εικαστικών Τεχνών του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, μέσω προβολής τους, στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://archeia.moec.gov.cy/sd/333/erga_ekthesis_apo_to_chthes_sto_simera.pdf

Τα έργα της συλλογής, που περιλαμβάνονται στα εκπαιδευτικά προγράμματα, παρουσιάζονται πιο κάτω ακολουθώντας τη σελίδωση της συγκεκριμένης έκδοσης, για πιο εύκολη αναφορά.

Για την εφαρμογή της κάθε δραστηριότητας αναγράφονται και τα αντίστοιχα υλικά, τα οποία οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συγκεντρώσουν και να οργανώσουν μέσα στον χώρο της τάξης, έτσι ώστε να είναι διαθέσιμα προς χρήση από τους/τις μαθητές/τριες τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Τα παιδιά χωρίζονται σε 5 ομάδες και παίρνουν από έναν φάκελο.
Κάθε φάκελος περιέχει καρτέλες με τις λέξεις/φράσεις:
Προσωπογραφίες, Πάρα πολλοί άνθρωποι, Χαρούμενα χρώματα,
Πολλή διακόσμηση, Πολλές λεπτομέρειες, Μοτίβα (βλέπε υλικά).

Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν μερικά έργα από την έκθεση «Από το χτες στο σήμερα», διαδικτυακά, στον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://archeia.moec.gov.cy/sd/333/erga_ekthesis_apo_to_chthes_sto_simera.pdf

Κάθε φορά που βλέπουν ένα έργο σηκώνουν ψηλά την καρτέλα που ταιριάζει με το έργο.

Εναλλακτικά, τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν ανατυπώσεις μερικών έργων που έχουν στην ομάδα τους.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Τι απεικονίζει το έργο; Δώστε του έναν τίτλο.

- Ποια είναι τα εικαστικά στοιχεία του έργου που ξεχωρίζουν;
 - σημείο
 - γραμμή: ευθεία, καμπύλη, κυματοειδής, περίγραμμα
 - σχήμα: γεωμετρικό, οργανικό
 - χρώμα: βασικά, συμπληρωματικά, απόχρωση, τόνοι
 - μοτίβο
 - επανάληψη

- Με ποια υλικά και με ποια τεχνική δημιουργήθηκε το έργο;

Με βάση τα πιο πάνω ερωτήματα, γίνεται μια πολύ σύντομη αναφορά στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των έργων, ως προς το θέμα, τα μορφολογικά στοιχεία, την τεχνική και τα υλικά.

Υλικά:

Φωτοτυπημένα έργα, καρτέλες με τις λέξεις/φράσεις:

Προσωπογραφίες, Πάρα πολλοί άνθρωποι, Χαρούμενα χρώματα, Πολλή διακόσμηση, Πολλές λεπτομέρειες, Μοτίβα

1. Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με θέμα: «Προσωπογραφίες και μοτίβα»

1.1. ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 1, σελίδα 58

Εικόνα 2, σελίδα 53

Εικόνα 3, σελίδα 41

Εικόνα 4, σελίδα 70

Εικόνα 5, σελίδα 95

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΟΡΕΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

1.1.1 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ – ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Τα παιδιά χωρίζονται σε 5 ομάδες και η κάθε ομάδα παίρνει από έναν φάκελο. Κάθε φάκελος περιέχει μια ανατύπωση ενός έργου-προσωπογραφίας από τα έργα (εικόνες 1, 2, 3, 4, 5), κομμένη σε κομμάτια. Τα παιδιά καλούνται να ανοίξουν τον φάκελο, να εντοπίσουν το κομμάτι που απεικονίζει το πρόσωπο (σκόπιμα το κομμάτι παρουσιάζει το πρόσωπο από τη μύτη και πάνω), να το παρατηρήσουν και να κάνουν εικασίες για το πρόσωπο που απεικονίζεται.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Ποιος ή ποια απεικονίζεται; - Είναι κορίτσι ή αγόρι; - Πού μπορεί να βρίσκεται;
- Τι μπορεί να κάνει; - Τι μπορεί να φοράει; - Τι μπορεί να αισθάνεται, να σκέφτεται, να ονειρεύεται;
- Τι δείχνει η έκφραση του προσώπου;

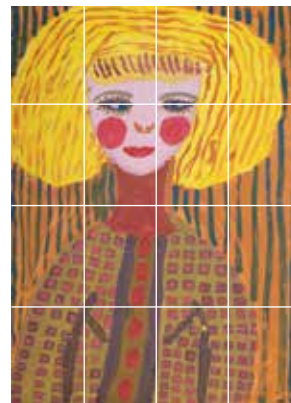
Τα 5 πορτρέτα προβάλλονται διαδοχικά στην οθόνη και τα παιδιά παροτρύνονται να εντοπίσουν το έργο, στο οποίο αντιστοιχεί το κομμάτι που έχει η ομάδα τους. Αφού το εντοπίσουν, το παρατηρούν και επαληθεύουν ή διαψεύδουν τις εικασίες που έχουν κάνει προηγουμένως.

1.1.2. ΠΑΙΧΝΙΔΙ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Τα παιδιά καλούνται να συναρμολογήσουν τα κομμάτια του έργου, όπως στη διπλανή εικόνα και να παρατηρήσουν τα χρώματα, τη διακόσμηση στα ρούχα και στο φόντο, το ύφος, την έκφραση.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Τι σας κάνει εντύπωση σχετικά με τις προσωπογραφίες; Ποια στοιχεία είναι έντονα σε αυτές;
- Ποιοι/ποιες νομίζετε να απεικονίζονται στις προσωπογραφίες; Λέτε να είναι αυτοπροσωπογραφίες;
- Πάρτε την στάση ενός παιδιού σε μια προσωπογραφία και βγάλτε μία selfie! Έχετε μετωπική ή πλάγια όψη;

1.1.3. ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Τα παιδιά καλούνται να γίνουν ζευγάρια και να σχεδιάσουν σε χαρτί την προσωπογραφία του άλλου παιδιού. Το κάθε παιδί αποφασίζει αν θα ποζάρει σε μετωπική ή σε πλάγια όψη. Τα παιδιά μπορούν να προσθέσουν στο φόντο της προσωπογραφίας τους ό,τι επιθυμούν.

Οι προσωπογραφίες τοποθετούνται σε πινακίδα που βρίσκεται στην τάξη.

Υλικά:

5 φάκελοι διάφανοι που περιέχουν πλαστικοποιημένες ανατυπώσεις έργων κομμένες σε κομμάτια, χαρτί, μολύβια, χρωματιστοί μαρκαδόροι

1.2. ΜΟΤΙΒΑ ΠΑΝΤΟΥ! ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

Εικόνα 2, σελίδα 22

Εικόνα 2, σελίδα 53

Εικόνα 3, σελίδα 34

Εικόνα 4, σελίδα 26

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΟΡΕΙΑ

1.2.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ - ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Τα παιδιά χωρίζονται σε 5 ομάδες. Κάθε ομάδα παίρνει από ένα κουτί που περιέχει ένα μπλουζάκι και ένα σακούλι με κουμπιά, μαλλί, κορδέλες και δαντέλες. Τα παιδιά ανοίγουν το κουτί και παρατηρούν τα υλικά που υπάρχουν.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Με ποια έργα της συλλογής θα μπορούσαν να ταιριάζουν τα υλικά που έχετε;
- Γιατί ταιριάζουν; Πώς το σκεφτήκατε; (π.χ. συσχετίζουν τα υλικά με τα ρούχα που φορούν τα κορίτσια σε ένα έργο ή με τα μοτίβα και τη διακόσμηση στο φόντο σε άλλο έργο).

1.2.2. ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Τα παιδιά καλούνται να τοποθετήσουν τα υλικά πάνω στο μπλουζάκι δημιουργώντας διάφορα μοτίβα, είτε παρόμοια με αυτά που εντόπισαν στα έργα, είτε άλλα.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Θα θέλατε να έχετε ένα τέτοιο μπλουζάκι όπως αυτό που φτιάξατε;
- Τι θα προσθέτατε; (π.χ. λέξεις/φράσεις, λογότυπα)
- Τι θα αφαιρούσατε;

ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ

- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τα μοτίβα που δημιούργησαν πάνω σε ένα χαρτονάκι, χρησιμοποιώντας μαρκαδόρους.
- Τα παιδιά φωτογραφίζουν (π.χ. με χρήση φορητής συσκευής tablet) τα μοτίβα που δημιούργησαν και τα αξιοποιούν με διάφορους τρόπους στην τάξη, όπως να τα μετασχηματίσουν ή και να τα εμπλουτίσουν σε μια εφαρμογή που υπάρχει στο tablet.

Υλικά:

5 κουτιά, 5 υφασμάτινα σακούλια, κουμπιά, δαντέλες, μαλλί, κορδέλες, 5 μπλουζάκια μεγάλου μεγέθους, χαρτονάκια

2. Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με θέμα: «Εικόνες από το χτες και το σήμερα»

2.1. ΤΙ ΒΛΕΠΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΜΟΥ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 1, σελίδα 16

Εικόνα 2, σελίδα 36

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΟΡΕΙΑ

2.1.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ – ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Τα παιδιά καλούνται να παρατηρήσουν τα 2 έργα που απεικονίζουν την αυλή ενός σπιτιού και αναφέρουν τι παρατηρούν στο κάθε έργο.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

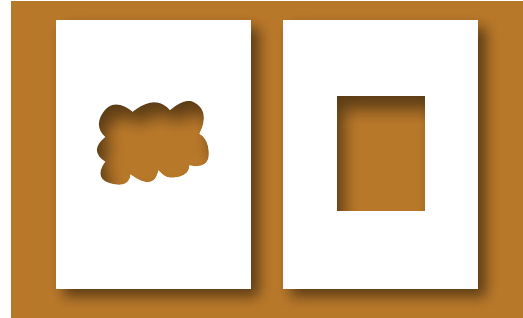
- Τι βλέπετε στο έργο;
- Υπάρχουν περισσότεροι άντρες ή γυναίκες στο έργο; Γιατί νομίζετε;
- Ποιες ήταν οι οικιακές εργασίες της εποχής εκείνης;
- Ποια μεταφορικά μέσα χρησιμοποιούσαν;
- Πώς ήταν ντυμένοι οι άνθρωποι;
- Ποια ζώα εντοπίζετε;
- Παρατηρήστε τα αρχιτεκτονικά στοιχεία των σπιτιών της εποχής εκείνης (π.χ. καμάρες, παράθυρα με παραθυρόφυλλα, κοτέτσι έξω από το σπίτι)

Σημείωση: Σε όλα τα πιο πάνω ερωτήματα μπορούν να γίνουν συγκρίσεις και παραλληλισμοί σε σχέση με τη σημερινή εποχή.

2.1.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Τα παιδιά ετοιμάζουν χαρτοπαράθυρο με χαρτονάκι Α5, σε μέγεθος και σχήμα δικής τους επιλογής.

Χρησιμοποιούν το χαρτοπαράθυρό τους για να πλαισιώσουν τη σκηνή που τους άρεσε περισσότερο από το έργο, και την ζωγραφίζουν στο εικαστικό τους ημερολόγιο. Σε άλλη σελίδα ζωγραφίζουν τι βλέπουν οι ίδιοι από το παράθυρο του σπιτιού τους ή τι θα ήθελαν να έβλεπαν.

Υλικά:

Φωτοτυπημένα έργα, μαρκαδόροι, χαρτονάκια μεγέθους Α5, ψαλίδια, εικαστικά ημερολόγια

2.2. ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

Αυτή η δραστηριότητα αφορά έργα από τη συλλογή της έκθεσης, που απεικονίζουν σκηνές από την αγροτική ζωή (π.χ. μάζεμα των ελιών, θερισμός, βοσκή), τα ήθη και έθιμα της Κύπρου (π.χ. γάμος), άλλες ασχολίες των ανθρώπων (π.χ. ράψιμο) και μεταφορικά μέσα.

Εικόνα 1, σελίδα 25

Εικόνα 2, σελίδα 55

Εικόνα 3, σελίδα 63

Εικόνα 4, σελίδα 23

Εικόνα 5, σελίδα 56

Εικόνα 6, σελίδα 52

Εικόνα 7, σελίδα 49

Εικόνα 8, σελίδα 60

Εικόνα 9, σελίδα 59

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΟΡΕΙΑ

2.2.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ – ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ

Τα παιδιά χωρίζονται σε 5 ομάδες και παίρνουν από έναν φάκελο που περιέχει τις πιο κάτω φωτογραφίες (το φωτογραφικό υλικό μπορεί να εμπλουτιστεί και με άλλες φωτογραφίες από το χτες και το σήμερα με τα θέματα που προαναφέρθηκαν). Καλούνται να ανοίξουν τον φάκελο, να παρατηρήσουν τις φωτογραφίες και να τις ομαδοποιήσουν με κριτήριο το θέμα (π.χ. ράψιμο στο χέρι, ράψιμο στη ραπτομηχανή, ελιομάζωμα με τα χέρια, ελιομάζωμα με τις μηχανές).

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Συγκρίνετε τις δύο φωτογραφίες. Εντοπίστε ομοιότητες και διαφορές.
- Ποια ανήκει στο παρόν και ποια στο παρελθόν;

2.2.2. Κάθε ομάδα καλείται να εντοπίσει έργα, τα οποία απεικονίζουν παρόμοιες σκηνές ή και θέματα με αυτά των φωτογραφιών.

Υλικά: 5 φάκελοι διάφανοι που περιέχουν πλαστικοποιημένες φωτογραφίες Α4

3. Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα με θέμα: «Θαλασσινές εικόνες»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΟΡΕΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον χώρο της τάξης υπάρχουν φωτοτυπημένα έργα της συλλογής και ένα γαλάζιο κουτί που περιέχει ένα караβάκι και δύο καρτέλες που γράφουν α) Διακοπές στον Πρωταρά β) Καραβάκια στη σειρά και σπιτάκια εκεί κοντά.

Πριν ο/η εκπαιδευτικός δώσει τις καρτέλες στα παιδιά να τις διαβάσουν, σχολιάζουν το караβάκι και τη σχέση μπορεί να έχει με τα έργα της συλλογής.

Ο/Η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι θα ακούσουν ένα κλασικό μουσικό κομμάτι (Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, “In Harmony With The Sea”), που θα τους βοηθήσει να ανακαλύψουν τα έργα της συλλογής

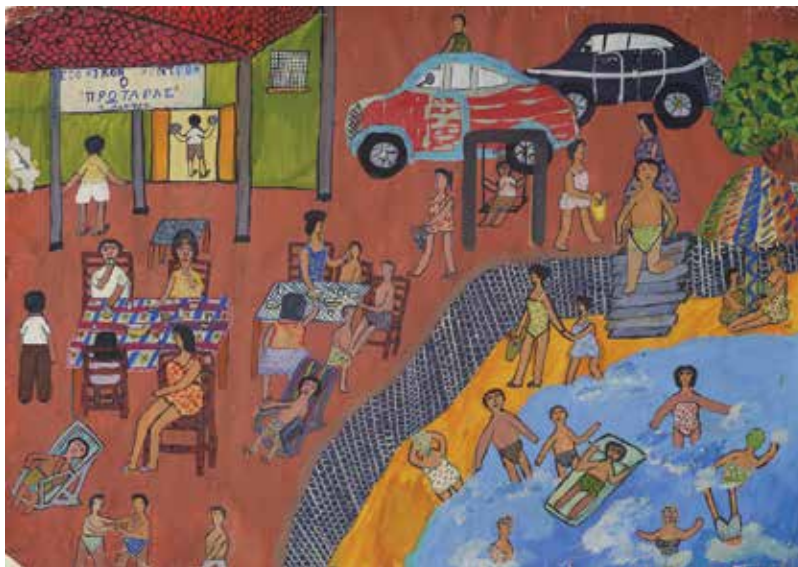
Η μουσική παραπέμπει στη θάλασσα και είναι πλέον βέβαιο ότι θα ψάξουν να βρουν έργα της συλλογής με θαλασσινές εικόνες.

Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τις δύο φράσεις κλειδιά και τα καλεί να βρουν τις δύο «θαλασσινές εικόνες». Με αυτό τον τρόπο βλέπουν όλα τα έργα που έχουν θέμα τη θάλασσα.

Υλικά: Γαλάζιο κουτί, караβάκι, καρτέλες πλαστικοποιημένες με τις φράσεις:

- Διακοπές στον Πρωταρά
- Καραβάκια στη σειρά και σπιτάκια εκεί κοντά

3.1. «ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΑΡΑ» ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 1, σελίδα 17

3.1.1. ΘΕΑΣΗ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Δίνεται η φράση-κλειδί: «Διακοπές στον Πρωταρά»

Τα παιδιά παρατηρούν το συγκεκριμένο έργο.

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Τι βλέπετε στο έργο;
- Είναι μια εικόνα του σήμερα ή παλαιότερης εποχής; Πώς το ξέρετε; (Αναφορά στο διαφορετικό τοπίο, διαφορετική ενδυμασία – οι γυναίκες δεν φοράνε τα μαγιό του σήμερα – διαφορετικές ξαπλώστρες και άλλες συνήθειες).
- Πόσες σκηνές/εικόνες βλέπετε; (το κέντρο, οι οικογένειες στο τραπέζι, το παιδί στην κούνια, οι άνθρωποι μέσα στη θάλασσα, ο άνθρωπος με το αυτοκίνητο, οι κοπέλες κάτω από την ομπρέλα, οι άνθρωποι στις ξαπλώστρες)

3.1.2. ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Στο πάτωμα, μπροστά από το έργο, τοποθετούνται δύο υφάσματα, ένα καφέ και ένα μπλε. Τα παιδιά καλούνται να τα αξιοποιήσουν για να δημιουργήσουν ένα δρώμενο. Διαλέγουν μια ή περισσότερες σκηνές και καλούνται να κάνουν μια αναπαράσταση και να την εμπλουτίσουν με άλλες εικόνες από τις δικές τους εμπειρίες/διακοπές στη θάλασσα.

Υλικά: Φόδρες μπλε και καφέ μεγάλων διαστάσεων

3.2. «ΚΑΡΑΒΑΚΙΑ ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΚΑΙ ΣΠΙΤΑΚΙΑ ΕΚΕΙ ΚΟΝΤΑ» ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Εικόνα 2, σελίδα 21

3.2.1. ΘΕΑΣΗ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Δίνεται η φράση-κλειδί: «Καραβάκια στη σειρά και σπιτάκια εκεί κοντά»

Τα παιδιά παρατηρούν το συγκεκριμένο έργο. Πέρα από την περιγραφή του έργου, τα παιδιά συζητούν και πάλι το γεγονός ότι η εικόνα αυτή έρχεται από το παρελθόν (π.χ. αφού πια, στις πόλεις, δεν βρίσκουμε κοντά στη θάλασσα μικρά σπιτάκια, αλλά ουρανοξύστες, διαφορετικές ενδυμασίες κτλ). Παρατηρούν επίσης τα καραβάκια και κάνουν εικασίες:

Ενδεικτικά ερωτήματα:

- Τι ακριβώς είναι; (καϊκια, πλοία, ιστιοφόρα, ατμόπλοιο, υποβρύχιο, φρεγάτα κτλ.)
- Πού άραγε να πηγαίνουν;
- Έχουν κάποιον να τα οδηγεί; Γιατί άραγε; Πού ταξιδεύουν;
- Μήπως δεν είναι πραγματικά καράβια; Τι σας θυμίζουν; (χάρτινα)

3.2.2. ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Σε ένα κουτί, τα παιδιά βρίσκουν ανοιχτόχρωμο χαρτί μεγέθους Α3 και Α4. Ο/Η εκπαιδευτικός επιδεικνύει πώς φτιάχνεται ένα καραβάκι, τα παιδιά επιλέγουν το χρώμα και το μέγεθος χαρτιού που προτιμούν και φτιάχνουν τα δικά τους καραβάκια. Χρησιμοποιούν πολύχρωμους μαρκαδόρους για να τα διακοσμήσουν με τελείες και γραμμές, όπως έκανε και ο/η δημιουργός του έργου.

Τα παιδιά μπορούν να γράψουν μια ευχή πάνω στα καραβάκια τους και να τα αφήσουν στον χώρο.

Υλικά: Κουτιά με ανοιχτόχρωμο χαρτί Α3 και Α4, πολύχρωμοι μαρκαδόροι

Σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων - συλλογή και οργάνωση υλικού:

Νικολέτα Αυγουστή, Σύμβουλος Τέχνης

Έφη Ιωακείμ, Σύμβουλος Τέχνης

Φωτεινή Λάρκου, Σύμβουλος Τέχνης

Επιμέλεια εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υλικού:

Τερέζα Λαμπριανού, Επιθεωρήτρια Τέχνης

Εποπτεία:

Τερέζα Λαμπριανού, Νίκος Παπανικολάου, Επιθεωρητές Τέχνης

Σελίδωση:

Κύπρος Πισιαλής, Σύμβουλος Τέχνης

Μέρος Δ΄

Έργα παιδιών της σχολικής χρονιάς 2019-2020,
με έμπνευση τα τα επαναπατρισθέντα έργα , με
διάφορες τεχνικές

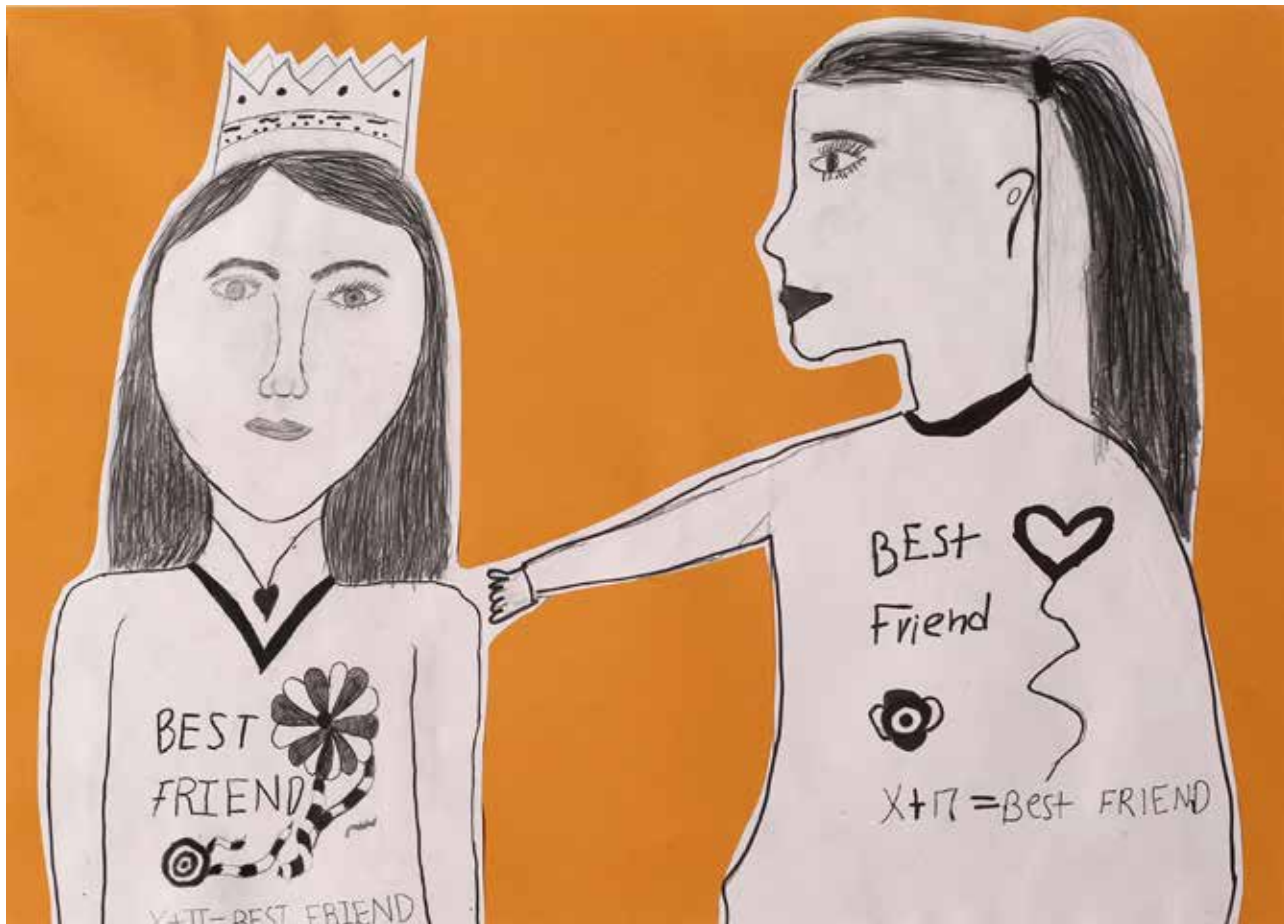
Αντρέας Ελευθερίου, Νικόλας Φραγκέσκου

Αντρέας Ελευθερίου, Νικόλας Φραγκέσκου

Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Τάξη: Ε΄2 2019-2020 “Οι καλοί φίλοι” Σχέδιο με μολύβι 63x48 εκ.
Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Παναγιώτα Επιστηθίου, Χρυσάνθη Ταρζάν

Παναγιώτα Επιστηθίου, Χρυσάνθη Ταρζάν

Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Τάξη: Ε΄2 2019-2020 "Οι καλες φίλες" Σχέδιο με μολύβι, κολλητική 70x50 εκ.
Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Ιωάννα Πέτκου

150

Ιωάννα Πέτκου

Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς Στ' Τάξη: Στ' 2 2019-2020 "Εγώ και ο πρόσφυγας. Και οι δύο παιδιά..."
Μικτή τεχνική (ζωγραφική, χαρτοδιπλωτική, κολλητική) 60x42 εκ. Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

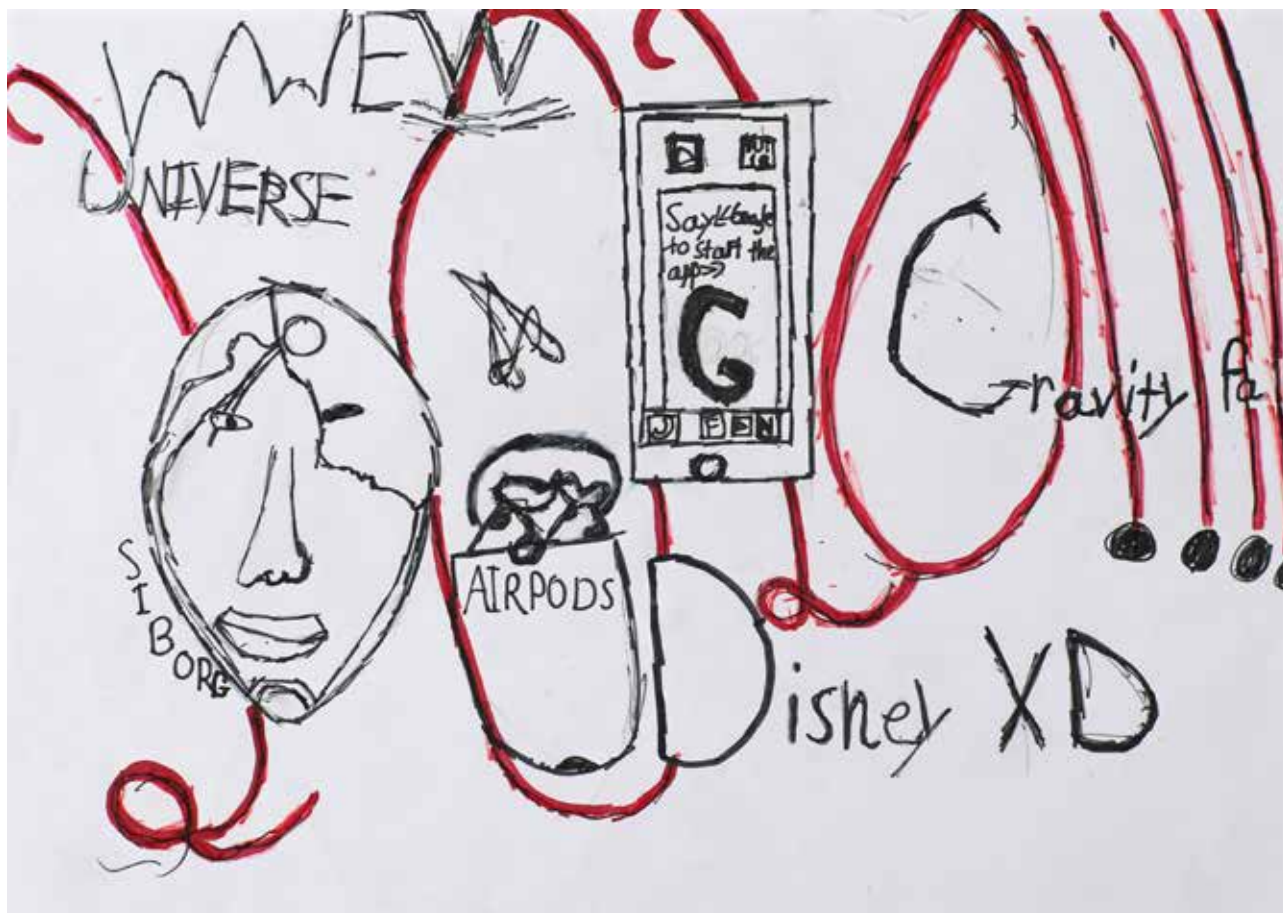
Δημητριάνα Γεωργίου, Αντριάνα Κυριακίδου, Άννα Τσαγκάρη

Δημητριάνα Γεωργίου, Αντριάνα Κυριακίδου, Άννα Τσαγκάρη

Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς ΣΤ΄ Τάξη: Ε΄3 2019-2020 “Η ζωή στο σπίτι” Ζωγραφική με μαρκαδόρους και μπογιά 42x30 εκ.
Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

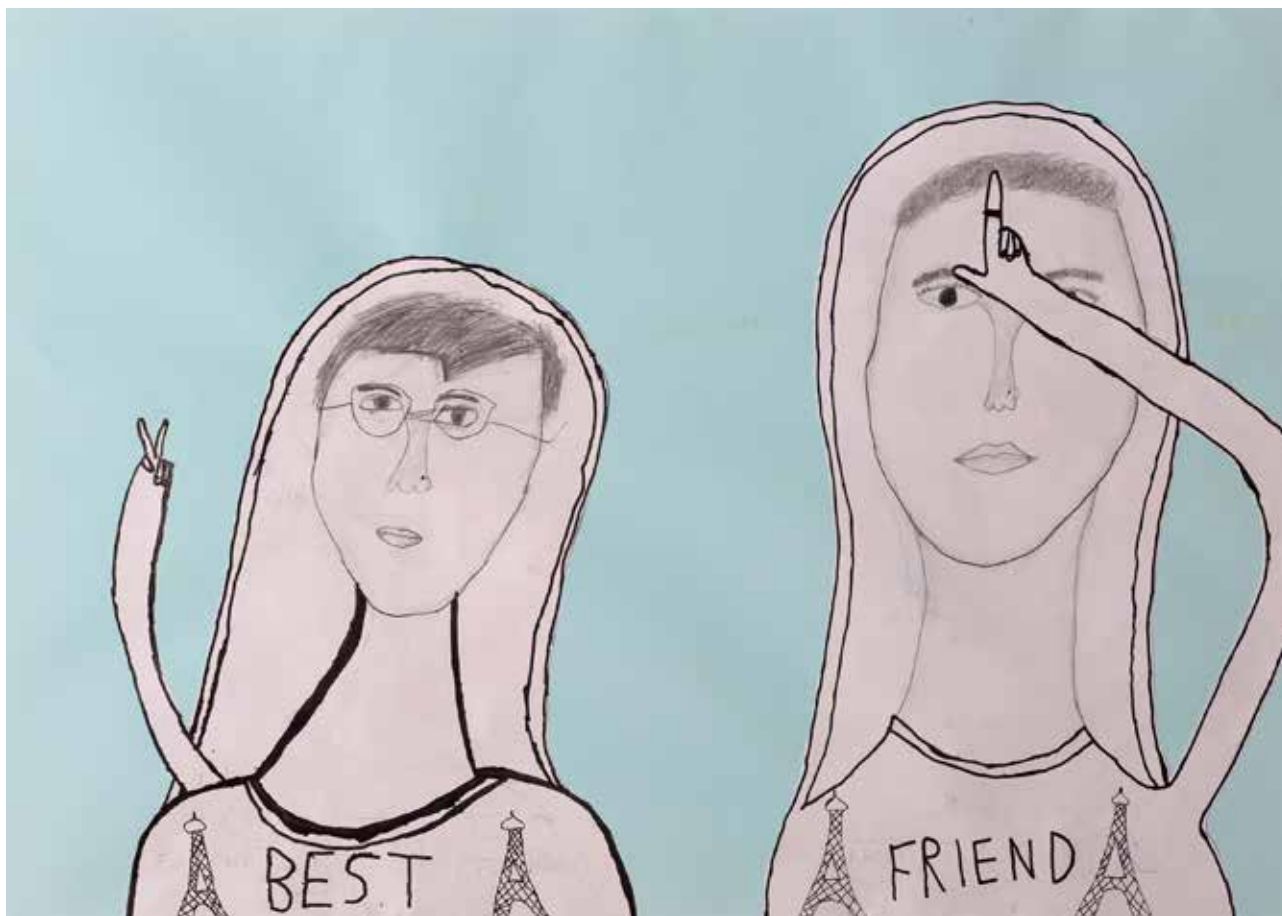
Άρης Πολυκάρπου

Άρης Πολυκάρπου

Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς ΣΤ΄ Τάξη: Ε΄2 2019-2020 "Η καθημερινότητά μου" Σχέδιο με μαρκαδόρους 42x30 εκ.
Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

Αντρέας Αποστόλου, Γιώργος Καγιάς

Αντρέας Αποστόλου, Γιώργος Καγιάς

Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Τάξη: Ε'2 2019-2020 "DUO" Σχέδιο με μολύβι, κολλητική 84x59 εκ.

Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Έλλη Πλατιά

154

Έλλη Πλατιά
Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Ε΄1
2019-2020
“Η Έλλη”
Σχέδιο με μολύβι, χρωματιστά μολύβια
60x42 εκ.
Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Παναγιώτης Προδρόμου

Παναγιώτης Προδρόμου
Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Ε΄1
2019-2020
“Ο εαυτός μου”
Σχέδιο με μολύβι, μαρκαδόροι, κολλητική
60x40 εκ.
Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Νικόλας Χατζηγέρου

156

Νικόλας Χατζηγέρου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Γ΄1 2019-2020 “Το αγαπημένο μου ζώο”
Ζωγραφική με λαδοπαστέλ 59x42 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Χρύσανθος Γεωργίου

Χρύσανθος Γεωργίου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Γ1 2019-2020 «Το αγαπημένο μου ζώο»
Ζωγραφική με λαδοπαστέλ 59 x 42 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Ξένιος Χριστοδούλου

Ξένιος Χριστοδούλου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Στ΄2 2019-2020

«Οι φίλοι μας τα ζώα» Χαρακτική σε λινόλεουμ 30 x 32 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Παντελής Ευριπίδου

Παντελής Ευριπίδου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ' - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: ΣΤ'2 2019-2020

“Οι φίλοι μας τα ζώα” Χαρακτική σε φελιζόλ 30x32 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Μαριλένα Χριστοδουλίδη, Βέρα Τομασίδου

160

Μαριλένα Χριστοδουλίδη, Βέρα Τομασίδου

Δημοτικό σχολείο Αγλαντζιάς ΣΤ΄ Τάξη: Δ΄1 2019-2020 “Παιχνίδι με τα ζώα μας στη γειτονιά μας”
Ζωγραφική με νερομπογιά 83x30 εκ. Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

Αλέξανδρος Αγρότης

Αλέξανδρος Αγρότης

Δημοτικό σχολείο Αγλαντζιάς ΣΤ΄ Τάξη: Ε΄3 2019-2020 “Δεινόσαυροι. Το αγαπημένο μου θέμα”
Ζωγραφική με παστέλ 30x42 εκ. Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

Δημήτρης Γερολέμου

162

Δημήτρης Γερολέμου

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Ε΄2 2019-2020 “Μύθοι του Αισώπου για ζώα”
Χαρακτική σε λινόλεουμ 30x20 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Ραφαήλ Χαραλάμπος

Ραφαήλ Χαραλάμπος

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Ε΄2 2019-2020 “Μύθοι του Αισώπου για ζώα”
Χαρακτική σε λινόλεουμ 30x20 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Άντρεα Προδρόμου, Ασημίνα Ιακώβου, Κυριακή Σεργίου

Άντρεα Προδρόμου, Ασημίνα Ιακώβου, Κυριακή Σεργίου

Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Τάξη: Ε΄1 2019-2020 “Τρία κορίτσια της τέχνης”
Σχέδιο με υδατοδιαλυτά παστέλ, νερομπογιά 80x56 εκ. Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Σταύρος Χρίστου

Σταύρος Χρίστου
Δημοτικό Σχολείο Κόρνου Στ' 1
2019-2020
"Άγνωστη γυναίκα"
Σχέδιο με μολύβι, νερομπογιά
60x40 εκ.
Εκπαιδευτικός: Νικολέτα Αυγουστή

Γιώργος Μαυράκης, Ανδρέας Κυπριανού, Δημήτρης Ευτυχίου

166

Γιώργος Μαυράκης,
Ανδρέας Κυπριανού,
Δημήτρης Ευτυχίου
Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς Στ' Ε' 1
2019-2020

“Έπαυλη του 21ου αιώνα”
Σχέδιο με μολύβι, χρωματιστά μολύβια και πένακι
42x30 εκ.
Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

Νάγια Χαραλάμπους, Ευαγγελία Ρούβη, Άννα Μαρία Μενελάου

1970	1971	1972	1973	1974	δεξιά ←	
1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019

Νάγια Χαραλάμπους,
Ευαγγελία Ρούβη,
Άννα Μαρία Μενελάου
Δημοτικό Σχολείο Αγλαντζιάς ΣΤ' ΣΤ'3
2019-2020
"Σύγχρονο σπίτι, Ανάποδο μέσα"
Κατασκευή
22x31x32 εκ.
Εκπαιδευτικός: Έφη Ιωακείμ

Δημήτρης Καβάζης

Δημήτρης Καβάζης

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ' - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Δ'1 2019-2020 "Θαλασσινές εικόνες"
Χαρακτική σε φελιζόλ 21x15 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

Γωγώ Χαραλάμπους

Γωγώ Χαραλάμπους

Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού ΚΖ΄ - Τιμίου Προδρόμου Τάξη: Δ΄1 2019-2020 “Θαλασσινές εικόνες”
Χαρακτική σε φελιζόλ 21x15 εκ. Εκπαιδευτικός: Φωτεινή Λάρκου

